

Издави суботом
УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА Београда Бр. 27
— ХОТЕЛ „ИМПЕРИЈАЛ“ —
ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОВОДИ СЕ НЕ БРАЋАДУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА
БРОЈ 64
ПОЈЕДИНИ БРОЈ ЛН. 2—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Наша ријеч УСПЕСИ ОСОВИНСКИХ СНАГА Мусолинијева подука Италијанским штедишима

Христос васкресе, Црногорци!
У великој народној несрећи, срећан
вам Ускрсе!

Ускрсну и Црна Гора, ускрсну
сав наш народ и својим ускрсну-
ћем живот поправи и оживље
мртве. Плоча надгробна стиди и
срама већ пуца под ударцима
националних чета и народ здере
чивуτσку образину, коју му најмо-
дернији вандални утиснуше на чо-
љегово вазда уздигнуто, вазда по-
носно. Наше небо, мрачно небо
Црне Горе већ толико дуго, оба-
сја светлост нова, а су се звијез-
дама и Звијезда Водила засјаја
над Ловћеном, над тробом Генија
наше чјелоукне нације; знак да
није све пропало.

Робовасмо друствоку, робовасмо
душом и тијелом, свим нашим на-
родним бићем, као никад. Робова-
ше и старо и младо, мушко и жен-
ско, село и град, школа и олтар.
Вјерску јерес упућувааше ду-
ховна и морална криза, диктована
народним изродима. Цркве, наша
духовна светишта и школе наша
просвјетна жарништа, не шираху
више ријечи Еванђеља и мудрост
наших наставника и народних про-
свјетитеља. Мјесто тога чујаше
се богохуљство, атакираше се на
част, прошлост, на вјеру и Ота-
чаштво. Склоништа утјехе и нада
и расадници духа и националног
одгоја посташе Команде суза, пла-
ча, глади и најгрозније смрти. Ни
писка дјете, којој се одузима по-
следње парче хљеба и последња
кап млијека, не могу умилостиви-
ти гнусне злочинце, који кидаше
удове, вадиле очи, параше утробе
и вађаху срца живим и мртвим,
сваком оном, који им одрече по-
слушност. Ријеке суза и потоци
крви потекосше нашим селима и
градовима, брдима и долинама. Кро-
вољештобље бијаше замијенило чо-
вјешкошће.

Црна Гора падаше све више у
амбис, народ наш се стропоштава-
ше у бездан, немоћан да се брани,
обхраван биједом и драстичним
мјерама. Надгробна плоча тек што
се не бјеше спустила на гробу
прошлости наше и будућности.
Али се пробуди Геније нације наше,
пробуди и најбоље синове ње-
не, који сташе витешки на одбрану
народа и прогласише себе спобор-
но заоченицима његовим. Пробуди
се и Бајо у Вртијелић са
треста другова и сва она плејада
бесмртника, чије ликове озарене
од радости данас гледамо у нашем
листу. Мртви ускрсвају, као што
је Христос ускрсао и поправљају
смрт потпуних од зликовачке руке,
а буде ошамућене лажном вје-
ром. С даном ускрснућа Христо-
вог, дошло је дакле и наше на-
родно ускрснуће, дан је замијенио

Биланс прошле седмице

Првећи биланс сада минуле седмице изјављује Д. Н. Б. да је она исто тако као и прошла била о-
карактерисана огорченим болше-
вичким покушајима, који су про-
пали са огромним губитцима на
непријатељској страни. У овом
размаку времена разорено је или
заробљено 150 борних кола, те је
непријатељ изгубио 106 авиона.
Од 1 до 24 марта су совјетске
снаге укупно изгубиле 2295 апа-
рата, од којих 1141 у ваздушним
сукобима. У истоме размаку вре-
мене је њемачко ваздухопловство
изгубило свега 223 авиона. Однос
један према десет у корист ње-
мачког ваздухопловства потврђује
поново његово надмоћност.

Према вјестима које је прими-
ла Врховна Команда њемачких на-
оружаних снага, потопила је мор-
нарица Рајха током прошле сед-
мнице 85.000 тона енглеског и сје-
верно-америчког бродовља, од којих
је преко 40.000 тона потопила од
од стране подморница у водама
Сједињених Држава. Од 15. марта
пљенички бродовља било је 42 вели-
ких цистерна за петролеј. Још је
дана велики број лисица од 1.100
тона толико је тешко оштећен
торпедом, да се сматра да је и он
потонуо. У исландским водама је
једна њемачка подморница потопи-
ла један транспорт и 3 јединице
из пратње.

Министарство Морнарице Сје-
дињених Држава потврђује да су
код атлантичке обале торпедована
два сјеверно-американска теретна
брда средње тонаже и да је тор-
педован један теретни брод 16 ки-
лометара од Мадреса.

Гувернер Сјеверне Каролине је
отворено признао опасност која
пријети Сједињеним државама, из-
јавивши да подморнице Осовине
некажњено долазају американске
обале. Догађаје да су мјере
које су Сједињене Државе предузеле,
како би се супроставиле опас-
ности, неујесне и неуспјешне.
Ове изјаве су направиле велики
утицак међу становништвом, које
се пита зашто је Рузвелт гуруно
земљу у рат, када претходно није
припремио земљу за одбрану.

Потопљено бродовље дуж американско обале

Нови успеси, које је подморска
флота Осовине постигла код американ-
ских обала, предмет су опширног
писања на страницима њемачке штам-
пе.

ноћ, дубоко сјету на нашим ли-
цима замијенио је осмјех... Спа-
шени смо!

Распети Христос васкресе!
Воскресе и распети народ у Цр-
ној Гори!

пе, лист „Берзен-Цајтунг“ пише на
основу вјести, добљених од Команде
Њемачких Наоружаних Снага, да су
њемачке подморнице дуж обала Сје-
дињених Држава потопиле од почетка
рата 1,300.000 тона непријатељског
трговачког бродовља. Међу потопље-
ним бродовљем налазе се 73 цистерне
за петролеј. У том броју није урачу-
нато 114.000 тона бродовља, које су
од јануара до данас потопиле итали-
јанске подморнице у истим водама.

Говор Јапанског министра рата

Јапански министар претседник
је говорио преко радиа, те је одао
признање Кинеској националној
влади за резултате које је пости-
гао од свог образовања до данас.
Генерал Тојо је додао да се Исто-
чна Азија налази на путу да уђе
у нову еру, путем искључена ан-
гло-американског и холандског у-
тицаја. Јапан, Манџуко и Кина мо-
раће бити на челу те нове
Источне Азије. Затим је истакао
некоко остало велика сарадње
између Јапана и Кине, а у ту
сврху Тојо је навео Чанг Кај
Шек, који је завршио да је Јапан
кинг, и да он има могућности да
то изведе.

Јапански министар финансија је
са своје стране истакао тјесну
сарадњу Јапанске владе и дјелу
репортерски финансијске владе
Нанкиншке националне владе, те
је нагласио да чункиншка влада
тужи свој утицај, како са поли-
тичког, тако и са привредног ста-
новишта. Англасанска финансиј-
ска помоћ практично не постоји.

Надирање Јапанаца

Телеграмима из американских извора,
који су стигли из Манџукије, јављају
да у јужној Бирми ситуација постаје
све озбиљнија. Знатне јапанске снаге
напредују према Броне и према пе-
тролејским предјелима Бирме, од којих
су узалеене свега шестдесетак кило-
метара. Јужније су три јапанске ди-
визије онеко дана запосјеле један дио
жељезничке пруге. Трећа концентра-
ција Јапанаца источно од Иравадја,
у планинском предјелу, нашла у
правцу Пегва и Јонаса. Јапанци се
служе падобранима, које помаже ста-
новништво.

Предаја Челебеса

Потпуније се да су трупе које су још
познате на путу одстра Челебеса брзо
предале јединици јапанске морнарице. Ови
предели завршене су ратне ситуације, на том
острву, тако и њих је да објавио 3.100 ко-
лачана. 25 жељезничких возова, 600 пушака,
100 митраљеза, велика колична муниције,
као и много другог разлог напустише.

Уредништво „Гласа Црно-
горца“ честита свима својим
читаоцима православне и като-
личке вјероисповијести на
стипулање празнике Христовог
Ускрснућа, са жељом да идуће
Ускрснуће дочекамо у бољем
миру, реду, раду и задовољ-
ству.

26 ов. мј. примио је госп. Му-
солини у палати „Венеција“ прет-
седника и административни одбор
Централног Завода Пучких Банка.
Госп. претседник попино је исцрпан
извјештај о раду италијанских пуч-
ких новчаних завода, а на крају
предао је г. Мусолини 200.000 лира,
које је предсједик владе одмах по-
дијелио на следећи начин: 160.000
лира разним заводима за одгој
синова палих ратника, а 40.000
лира заводу за скупб сирочади.

Том пригодом Г. Мусолини за-
хваљиво је члановима одбора за успјеш-
ан рад и дао упуства у погледу
даљњег рада на том важном пољу.

Одмах на почетку г. Мусолини
се је осврнуо на цијене, које под
оваквим околностима скачу и рекао
је да су то посљедице разних спе-
кулација, што воде инфлацији. „То-
ме режиму хоће да стане на пут
и стаће, јер има подесна средства
и могућности. Мора се спасити
национална уштеђевина. Италијан-
ским штедишима мора се рећи да
не се обранити њихове уштеде,
пошто представљају плод рада ви-
ше пута и читавих генерација и јер
их он сматра најбољим грађанима.“
„Они су — додао је — као мрави,
који је волим више него кричаво
цврчка. То су они елементи који
искажују дјелима повјерене према
држави, монети и победи.“

31 децембра 1941 године у Ита-
лији је постојало 19,149.295 бан-
ковних књижица за укупну своту
од 65 милијарди, 728 милиона и
400 лира. Рекао је г. Мусолини
даље да би она цифра заслуживала
дужи коментар, пошто она дока-
зује здраво схватање италијанског
народа. Ограничио се је да кате-
горички устврди да ће италијан-
ска влада све предузети, па и силу,
да заштити уштеђевину од које-
какихв нездравих спекулација. По-
звао је присутне и све италијанске
функционере који се баве новча-
ним питањима, да уредну своје
силе како би обранили уштеђевину
италијанских улагача. Позвао је
најзад на сарадњу и народ и изразио
своје чврсто уверење да ће се по-
што пото обранити кредит у земљи.

Интернационална штампа доно-
си коментар Дучевог говора,
управљачима италијанских народ-
них банака, те напожу да Муссо-
линијеви ријечи у салашем трену-
тку добијају нарочиту вриједност.
Зла која воде инфлацији муњевитом
су брзином откривене и побивају
се. Когод чита Дучево говор
налази у њему истине, намијенене
не само италијанском народу већ
и цијеломе свијету. Још једном је
Дуче говорио цијеломе човјечан-
ству, којему данас пријети стра-
носна бич инфлације.

РАТНА СИТУАЦИЈА

Бољшевичка контрафаназива траје већ четири мјесца. Резултати њених минималних су, с обзиром на велики број руских армија десеткованих у тој офанзиви. Прије би се могло рећи, да су Руси имали много више штете него користи од ове офанзиве. На хиљаде руских војника је погинуло, на хиљаде азијана топања, оклопних кола и остало ратног материјала изгубљено за свега неколико села претохних од Њемана. Од ове офанзиве савезници Русије много су очекивали. Са „генералом“ ајмом пријетило се Њеманима, потсећајући с тим свијетом на пропаст Наполеонове армије 1812 у Русији и понављајући стару изреку: историја се понавља. У више случајева се историја поновила, али у конкретном није се поновила, она се овдје није ни могла поновити, јер су Њемани знали зашто је Наполеонова ајмска кампања пропала и Наполеон претрpio пораз. Знали су то они и прије свога похода на Русију, па су се спремили за случај зимског рата у Русији. Све је дакле унапријед предвиђено било. Признати је, да су Њемани имали великих по- теškoћа услед ниске температуре, кју су они тежи по ниској од Руси, али су се Њемани на вријеме повукли за неких сто педесет километара про- јектно на цијелом фронту у зону по- годнију и склопније претходно при- припремљено за то. Их тих подожја добро утврђени они су више по десетковали настраје руске коњице и сибирских пукова, тако и тежио да је и ова на- боља руска војска претрпјела огромне губитке и изгубила борбени елан.

Руска контрафаназива већ стацно- нира. Ту и тамо још Руси напредују, али без ефикасности, тек да се, изгледа, не рече, да је руска фаназива потпуно стала.

Овог мјесца, а можда и цијелог мјесца маја изабелео гелативно ста- ционациу на источној фронту услед топлоће свијега и излива великих ру- ских ријека, када је, с једне стране, на- званица делатност, ма са које стране, немогућа. Тек друге половине мјесца маја или у јуну можемо очекивати офанзиву, али не већ руску, него не- мачку, и то с напном, какву свијет не памти, судећи по огромној приреди војске и на пољу немачке ратне ин- дустрије.

И у Либији је настала стагнација, ако изваземе ваздушну делатност и поморску. Али да се и тамо оновисне силе припремају да узму одлучну иницијативу у своје руке, можемо закљу- чити по посјети генерала Ромела Фи- реру у његовој Главној штабу. Како Руси на источној тако и Енглези на Либијском фронту, налазе се у слич- ном положају: и једни и други губе иницијативу из својих руку и чекуштају је, по свему изгледа. Снага Османе, а то много значи у трећој и одлучној години рата.

Јапанци са неизмјеном жестином лопе сваки енглески отвор и проду- жују офанзиву на цијелом бирманском фронту. Главна офанзива Јапанаца је дуж железничког пута, који води у град Пром и дивне споредне офанзиве: у правцу Мачделсеја и Тоунга. Битка на ријеци Иравади и друге на ријеци Ситангу тек што није завршена у корист Јапанаца. Ни помоћ Кинеза није довољна била Енглезима. Аустралија и Калкута, источна врата Индије при- премљују се ујужурно за одбрану. **Н.**

Донс са Ријеке Црнојевића

30 марта у 16 часова стигло је са Цетиња у Ријеку лијево националистичког борца Крушица А. Драгојевића на Бобине, који је подигао ратна што је задобно у борби против комуниста. Сахрами је присуствовао млада партида, све војничке и цивилне власти. Један одред италијанске војске и један на- ционалистичких добровољаца у ратној одрежи одао је војничку почаст хра- бром борцу, који је остао у вичитој услопни своје средине и чвастог црногорског народа, за чији је спас жртвовао свој младачки живот.

ЦРНОГОРСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ Успјес на све стране

Наш национални херој Бајо Станишић прогони крволочне комунисте на све стране. Од сада је ослободило читаве крајеве.

25 марта — У Ораном Долу прешло је на страни националиста 70 оружа- них комуниста који су били присиље- ни да слједице своје негдашње вође.

26 марта — Комунисти су запалили и опљачкали Сатовиће и Вранште. Комунисти су напали село Сатовици код Вранштина, те опљачкали и запалили куће.

Националистички одреди наставили су своје надирање са Улишких пози- ција према Орасима.

27 марта — Ко Вранштина дошло је до окршаја између националиста и комуниста. Ови последњи били су на- терани у бјегство оставивши на те- рену два мртва и два рањена.

Кроз њих дошло је до контакта код села Узрнџића између националиста и одметника, ови посљедњи били су присиљени од артиљерије да се по- вуку.

28 марта — Националисти су, након што су дан прије окупирали Хум, у- спјешно наставили своје надирање према Острогу.

Националистички одреди Њеманске нахије окупирали су Штитаре. Плишве Плевља дошло је до окр- шаја између комуниста и национали- ста. Националисти су потпогинути од италијанских одреда, те су кому- нисте натерали у бјегство са наве- сних губитаца. Око Жабљака исто тако. На терену је остало више мрт- вих, а два вође и један политички ко- месар заробљени.

Око Загараца дошло је такође до борбе између противничких одреда.

Националистички одреди у Ријеци

29 марта — Приликом Министар Острог окупирали су околне националистичке од- реде.

30 марта — Националистички одреди Душановића су извршили напад на Пипера. Акција се наставља са врло поболним успјехом.

31 марта — Код Загараца заробље- но је 24 комуниста и 2 митраљеза.

Истог дана дошла су на Цетиње 54 селџака из Косијера а на Ријеку Црнојевића око 50. Они су примили оружје и већ ступили у акцију против ајмочивачке банде комуниста, у правцу села Косијери, под командом Вукаца Рајковића, капетана у пензији. У први окршајима погинули је на страни на- ционалиста Фајнић Н. Бурковић, а рањен Илија М. Бурковић.

— У борбама око села Улића изста- ко се је на почетку начини национа- листе Шофранан Н. Андрија из Војине, који је кад је дознао да му је син погинуо брзачице националистичке позиве ићи с њим да учествује у љубим бор- бама, да би га осветио. Пратио га је брат Душан. Ови су окупирали национа- листе из села Бобине и одлучно напали на једну пољаницу, што су још р- ачуници држали у свом поседу. Изабљени по врло тешком терену, на- пади су комунисте бомбала и отерали их. Из хазетој коти нашли су мртва тијело Шофранца, који је пренешено за Ријеку, гдје је на свечан начин по- копано са војним почастима.

— 2 априла отпутовао је мајор Ми- хаило Кевковић, са својом елитном четом на нове позанице. Желимо им срећан пут и што скорје постигнуће шила, — мир и ред нашем наумочном народу.

Снајмајемо да се је у Подгорци предано чвени комуниста Саво Мар- ковић са једанаест другова.

— У Њеманској нахији предао се комуниста Никола Стојновић на Цетиња, студент права и чиновник при Бан- ској управи.

— На Цетињу предао се са својом пољацим такође бивши члан назадишта Јабљан Владанар.

Националистима који су почели акцију са Богетиња пришло је 70 ору- жаних људи са Ораног дола.

Херојска жртва † Врхуц Андријан Драгојевић

Приником борба комунистичког фронта у Ријеци Нахци, у борби на Улиће 26 марта, смртно је рањен национални борец Круш А Андријан Драгојевић, те је од задобивих рана преминуо 28 III у цетињској којој бол- ници, а 30 III испраћен у његови посрдиј остаци са Цетиња у његово родно мјесто Бобину, ради сахрање.

Државком испребаја са Цетиња, покојником протрпјелим извршава је саучешће у њм. Не годе Екселенције Губернера Црне Горе, његов изасланик пуковник В. Демари, а у држе- њу и поредом поред изасланика Господина Губернера. Био је велики брби италијанског официра, почасна чета италијанске војске и цијелоку грађанство патристоског Цетиња. Са њим херојска борба се пригодила гономар, Митар Пољовић, потпуковник, члан Војног одбора Црногорског Националног Покрета, који је између осталог рекао:

„ВОЈНИЧЕ, КРИУНЕ ДРАГОЈЕВИЋУ!
Погинути си од ајмочивачке руке до јуне срта своје, а занос некрата. Пошто си да својо младачком својом заштити који немачко црногорско вриете или слабу жену, који чвастука бивао са комунистичком обра- зном већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађаној души и јунаком срцу, па си чвастука што си ови, униоли у љубење свега живота. Твој љубавни живот укинуло је тале, који је твоја љубав, неваљалац и ајмочивач, требао и морао мучити себе и својо ајмочивачкој држави већ дуго, викали: ајмачки, нећући ни живити није људски уриети. Чисто, јунаштво и вистинито трајих славиких предака нашло је дубоко коријена у твојој млађано

Христос Воскресе!

Дан ускрснућа Христовог заоста да рад рајске радости.

Као што је сунце у видљивој природи извор живота за све што живи, тако и ускрснуће Христово својим зрацима у току много вјекова све загријава, све освјећује, све оживљава у духовном свијету. Отуда радост живота у Христу, отуда наша срећа, наше блаженство. Апостол Павле ту истину изразио је ријечима: „А ако Христос није ускрсно, онда је празна проповијед наша, празна и вјера наша“. И ево кроз деветнаест вјекова и до нас достиже радост васкрсења и ми се радујемо и послије нас неће престанути да се радујемо овом радошћу ускрснућа Христовог, докле не ослаби вјера у ускрслог, докле његова црква буде окупљала људе ради спасења, као кокош под своја крила, осјењујући их благодаћу своје вјечне главе — Господа Исуса Христа.

Шта би било са нашом земљом да се угаси сунце? Без сунмења на њој би исчезнуо сваки живот, изгнила би не само сва жива бића но и биљке, океани би се претворили у ледене пустиње, све би се утопило у потпуну таму, наступило би царство смрти и ужаса. А шта би се догодило са људским родом да није Христос ускрсно? Кад би то животно и животворно сунце наше остало у мраку гробне пећине Јосифа Ариматејског, кад не би засијало отуда у бојанској слави? О зајаму људски род би се утопио у таму безбоштва, постао би игралиште страсти, људи би постали слични неразумним животињама, претворили би се у луте неукротљиве зверове а затим, изврнувши остатке слике Божије у својој духовној природи, постали би морално груби, умно тупи, физички би се изродили, јер би себе изнурили гнусним порокима. Готово се ово није извршило у историји. О допотопном свијету сам Бог свједочи да су готово сви људи били грешни и валови потопа уништили су грешнике и тим су задржали коначну пропаст свијета. Ипак допотопни људи још се нијесу физички изродили, јер како библија приповиједа и тада су били физички силни и јаки. А то безбоштво, тај разврат, у који ћушкају људе савремени проповједници разних слобода, разних сада модерних против хришћанских учења, угрожавају нас моралном покареношћу до дивљаштва, умном помрачењу до безумља, физичкој закрљавости до жалосног стања идиота, а затим и пропасти живота на земљи. И нека се не варају ти безумници, који сањају да угасе вјеру у Бога, да обрате људе у животније, те да њима управљају. Истинити закон правде Божије, о ком они неће ни да чују, извршиће свој суд над њима, као што је то некада било са Навукодоносором царем Вавилонским, који се дигао против Бога, па је кажњен тим, што је пасао трава као животиња, све док се није смирио и док није исповиједио Божију правду и Божије свемогућство. Пробајте да одузмете од човјека

Бога, да га уништите у уму, савјести и срцу људи и ви ћете видјети како ће милосрђе, правда и љубав изгубити сву своју силу и друштво ће се путем моралне покареношћу опет вратити временима насиља и варварства, заоста не од једанпут, него постепено, али обавезно ће се вратити.

Посматрајте, изучавајте све то, што је било и што се сада ради. Једно вријеме, када су атеисти управљали Француском и ријешили да лише трона цара небеског и царева земалских, ми знамо да је тада атеистичка Француска одсјекла главу својом рођеном Краљу. Одма ће уништити хришћански култ и ради увођења реда крвожедних атеисти употребиле су терор и такозване грађанске врлине. Но пошто су те врлине биле само прописи власти без ауторитета, која је изгубила сваку моралну подлогу, то прописи нени су се чували сјекирама и гилотином и Боже, колико је глава тада посјекла безбожана Француска. Страшило је то било вријеме. То исто се дешавало и дешава данас у болшевичкој Русији. Но такав је неуомљива логика живота без Бога. „Хуманизам који одриче Бога, — говори Достоевски, — логично приводи к варварству, дивилација к дивљаштву, прогрес без Христа к регресу, слобода гдје нема Духа Божијег (деспотизам и тиранија)“.

На свом историском путу наш народ је прегинуо много људи и страдања. Бавали су моментима када се чинило да ће бити избрисан са историјске позорнице. Кјера је вођила наш народ кроз тешке дане те мрачне историје, уливала му наду на будуће спасење, на побједу добра над злом. Вјера је била тај главни покретач, који је покретао српски народ на борбу за крст часни и слободу златну. Вјера је уливала у њега наду да ће право дјело на крају крајеве побједити. Она је само и тјешила Србина у тим страшним страдањима која је он подносио у турском ропству. Она је била тај јаки бедем против свих невоља.

Сада се ми налазимо пред новим искушењем. На нас је нагрнула поплава туђих безбожничких и несродних нам идеја и појмова. Осјећамо на ми сву тежину те несреће! Ова несрећа је страшиња од свих искушења и страдања која су раније била, јер из пламена последњих наш народ је излазио са обновљеним силама, очишћен, слично златној руди баченој у заражену пећ. Удари судбине рушили су све оно што је било слабо и болесно у народној души а здравом, напротив, придавали су велику јачину. Али овдје не очекују наш народ просте биједи и невоље. Овдје се непријатељ прикрада, пузи у светињу над светињама народне душе. Он хоће оштром жоаквом да нанесе неизлечиву рану хришћанском срцу, да отрује ту рану отровом одрицања, да убије у њему вјеру, као главни животињи коријен. Пакосни непријатељ лукаво шапће на уху

нашим људима, показујући им у перспективи сва блага овога свијета: заборава небо, покљони се земљи, одломи крила на којима си се прије уздицао над таштинном овог живота у област горњег свијета и потпуно се покори садашњици, тада ће и наступити за тебе земалски рај. И у том кушању поново се чују пакосне ријечи „Јеђите од забрањеног плода и бићете као богови.“ И многиа као прамајци Еви то дрво ће се учинити „добро за јело и драго ради знања“, и сматраће се да није одговоран ни пред каквим вишим законом. А непријатељ продукује: зашто ће ти Христос? Зашто ће ти његово свето кротко учење, зар те оно поји и храни? Зашто ће ти његова проповијед о миру и љубави и о томе, да се само законима неба може удаљити неправда са лица грешне земље, а не, како ти непријатељи проповиједају, мржњом, свајом, осветом и убиствима. И заведе ови непријатељи немоћне и слабе људе лукавим ријечима. И удаљују се људи од Христа, од његових кротких аманета и газе ногама његов свети закон. Па зато наш савремени живот, покренут са својих пређашњих основа, иде странпутицом. Изврну се морални појмови, шири се јавни разврат, власти се не уважавају, млађи и старији се не поштују, мање се на туђа права поже, већ разни преступи у дивљаштву и породични раздор, убијање и кривотворство и љубав и право поверења. „Заоста немоћне чиме хвалити“. И све је ово због тога што се под утицајем материјалистичко-комунистичког учења удаљавамо од Бога, заборавамо га, не мислимо о њему, па зато Он и предаје нас „клевјетној муми“ безбожничком животу“.

У име наших предака, творца наше Отаџбине, у име Божије зрмве и опомињемо да се чувате од лажних учитеља који вас одвраћају од Бога и мајке цркве. Они к вама долазе у овјој кожи, а унутра су вуци грабљиви. Обећавају мир на земљи, али будите увјерени да су то само обећања, да преко тих лажних учитеља дође нека сила да нама управља и да нас обрати у такво страшно ропство, при ком би заборабили сва досадашња ропства и страдања.

Ми празнујемо велики радосни хришћански празник, да не би та радост у вашиим срцима маласкала потребито је да се не одвајате и не удаљавате од извора наше радости ускрсног Христа, него увјек носите у својим срцима ове ријечи радости:

„ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!“

ЗНАТЕ ЛИ...?

Које је највеће острво на свијету? Које је највеће језеро на свијету? Која је најдужа ријека на свијету? Који град на свијету има највише становника? Који континент има највише становника, а који најмање? Гдје се налази и колика је највећа позната дубина океана? Колика је површина копна на земљиној кугли, а колика је површина воде? Е. Д.

(Одговор у идущем броју)

ШТА РАДЕ ПАРТИЗАНИ

Од једног пријатеља из Љешанске нахије добили смо следеће податке о владавини партизана у овој нахији.

— Ми смо се дуго отимали партизанској власти. Ми смо се још од 13 Јула били организовали за обезбјеђење пута Подгорина—Ријека, на нашој територији, имали смо зборно мјесто на Крњичкој Каменици и одатле смо распоређивали страже, које су спречавале упаде партизана.

То се њима није свијало те су негда у јануару напали на нашу стражу на Крњичкој Каменици, те су том приликом убили наша два стражара: Бурана Вукалова Кажива и Видака Маркова Брновића (набјеглицу из Метохије!) па су затим опсадирали село Брежине тражећи да им се предаду Илија Брновић командир у пензији и Мило Божа Бојанића, као правке села који су организовали ред, отпукујући их да су у службу Јована Вуковића црногорског бригадира.

Напад је изведен ноћу и ми смо мислили да је напад италијански, те смо читаву ноћ остали у својим кућама, међутим кад је свануло видјели смо да су нас то партизани опколили, те смо се дигли на оружје и отјерали партизанае, послије дуге овражане борбе у којој су партизани имали 5-6 жртава.

Након тога дошао нам је притисак са свију страна, те нам је дошао као извор изданија Видо Рамачић, који нам је дошло поруку да ако се не умишмо у партизанае, они ће нас послати партизанае од све Црне Горе и да се морамо одредити: или у партизанае или у италијанае, а треће нам бити не може. Ми смо стално одбијали, али на пер дана пред акцијом националне организације, били су нас опколили око 700 партизана, скупљених из свих крајева Црне Горе, и приморали су нас на упис у партизанае под нашим условима: да се не нападују италијанске трупе и да се не пролијева братска крв.

Ми смо овај упис сматрали формом без садржине, јер смо га примили силом, а они су били задовољни и оставили су нас на миру.

Међутим кад су нам затражили помоћ да идемо на Васојевиће, а потом на Бјелопавлиће, ми смо одбили и једно и друго и споразум је већ био пропао, те су ради тога осујиди на срму 86 наших људи са годрајуца од Крњичке Каменице до Ситнице.

Не знамо како би се ова пресуда извршила, јер ми би свакако дали отпор, али да није у исте дане, т.ј. 1 марта, наступила акција Националне организације потпомоћу од италијанских трупа, ми би имали неопходне жртве и Бог зна ко би од нас остао жив.

Чим су код нас стигли представници Националне организације Бошко Петров Бојанић поручник и Андрија Ј. Пејовић црногорски поручник, ми смо сви листом приступили Националној организацији и смјеста се изоружали те отпочели акцију чишћења партизанских елемената из наше нахије.

Партизани су одмах напустили Брежине и доњи дио Љешанске Нахије, а дали су нам отпор на линији Корнет—Дражевина—Парци—Станисалићи.

У тим борбама ми смо имали само једног паљеног (Велишка Лукић Пејовић поручник из Кокота, као командир Лекитско-кокоцке нац. чете). У близини Буриња, мјесто Белацине, нашли смо на партизанску команду, којом смо приликом понудили да се предаду, а они су одбили и дали отпор. У тој борби ми смо успјели да уништимо њихову команду, тиме што смо убили вође: Лубарду Сава студи и Андрија Шапандера из Подгорине, а тешко ранили Никшића из Подгорине и Јазара Маркова Вукчића и заробили са још два њихова стражара.

Након тога падала су у наше руке села: Буриња, Дражевина, Подплатина, Градац, Парци, (гдје је био мањи окр-

(Превос на 4-тој страни)

Једна знаменита годишњица

У ФРОНТ ПРОТИВ КОМУНИЗМА

Прије неки дан, 23 марта, на- вршила се двадесет трећа годиш- њица једног знаменитог догађаја, једног историског, једног судбо- носног датума. Тога дана осно- вана је организација фашистичка у Италији. Појавио се нов политички покрет, нова странка, не- позната до тада у историји сви- јета.

На облачном небу Италије, на тмурном небу Европе, рађа се јед- на нова звијезда, судбоносна за Италију, судбоносна за Европу, за цио свијет. Та нова звијезда је Бенито Мусолини, творца Фашизм- а, творца Римскога Царства. Ге- нијалношћу овог чојека, овог ри- јетког генија, италијанска историја постаје епопеја. Углашени, уни- верзални геније Наполеон обнавља се у овом чојеку — појављује се на хоризонту чојек судбине свијета, јунак, који даје своје име, свој лик нашем вијеку — будућим вјекovima. Прошли свјетски рат му бјеше утиснуо предзнаке суд- бине. Трило је и борио се година- ма за истину, која постаје сим- бол новог чојечанства, постаје застава милиона људи у Италији и ван ње.

Извршиши своје војничке дуж- ности као каплар у рату и видјевши понижену Италију Версалским уговором, он се повратио са фрон- та крвав, да бије нову битку, не плашећи се удараца ни непријате- ља. Једна мистична визија праћаше га на овом тешком путу. Његов пламичак вјере до тада, 23 марта 1919, постаје буктиња, која осветли ноћ, у коју бјеше Ита- лија пала, осветлети чојечанство, дајући му нове наде. Отуда њего- во име, име Мусолини, постаје ми- лионима људи једино вјерују. Ота- да он персоналифицира врлину свих Италијана, и судбуног славу. Први се сучељава са пријетњом од исто- ка, оличеном у Ленину.

— Пренос са 3-еге стране —

шај) Прогоновићи, Круси и Бери; тако да је данас у њим ружама скоро сва Ђешанска нахија, изузев Шитгара, један дио Ораха и Релеза, ма да је и из ових села већи дио селјака дошао у наше редове.

Данас у нашој нахији Национална организација има преко 800 људи под оружјем, који су spremни да пројуде националну борбу до краја, за осло- бођење Црне Горе од зловикачке банде Моша Пијаде и другова му.

До данас имамо око 50 заробљених партизана које држимо под својом стражом и надзором, међу којима су и бив. предсједник Ђешанске општине Милар Вукчевић и Јован Вукчевић но- вијар из Подгориче.

Наша одлучност од почетка побуне као и браа акција са организовањем Националне организације путем ору- жане акције, допринијела је да наше племе није имало ни бројних жртава ни велике материјалне штете, ни зло- чина, од стране партизана, изузев што су убили Душана Милова Вукчевића, полицајца, о његовој крсној слави, оне двојице у борби на Каменици и Бла- готу Луквина Вукчевића бив. дјелово- за кога се говори да су партизани бацили жива у јаму.

— Да су и остала црногорска племе- на била тако одлучна, Црној Гори би се уштеђеле бројне жртве у људским животима и имовини, које нам више нико не може повратити и надокнадити.

23 мартом 1919 године појав- љује се двије идеологије дијаме- трално опречне: једна црвена, без имене и без шефа, која се оли- чује у нераду, глади, у крви са револуцијом без историског лика; друга идеологија, међутим има име своје, има и свога шефа, Мусоли- нија, који одређује нов ток истори- рије и цивилизације, борећи се први противу варварства, која искр- вавише народ у Русији, а мучачу цијелу Европу, рушећи мир у сви- јету.

Његов триумф, означава три- умф духа, триумф хиљадугодиш- њих традиција Народа Италијан- скога.

Важност овога датума ми Цр- ногорци ћемо најбоље увидјети дан- ас, када имамо да поведемо бор- бу противу истог зла, које се у Италији наговјештаваше у оци да- на оснивања фашизма. Комунизам је дакле родио Фашизам, родио рад, рад и побједу свјетлости над мраком.

Искрцавање јапанца у Порт Блору Заробљени материјал

Копнене и поморске трупе јапан- ског Царства извршиле су 23 марта у зору изненадно искрцавање у Порт Блору, јужном Андаманском острву, те су заробиле британ- ске трупе, које су тамо сачиња- вале посаду. У истоме комуникеу јави се да је 23 марта поплаћено да напад на Порт Моресби, на јужној обали Нове Гвинеје, када- ци велике штете војним постро- јењима.

Ма депеша послата из Канбери сазнаје се да у бомбардовање Порт Моресбија, која јапанско ва- здухопловство врши скоро свакога дана, јако збунила аустралијанске војне власти. Његов пад би у ствари означавао слом сјeverне Аустра- лије. Све више се шири страхо- вање да је аустралијански отпор против Јапана постао безнадан.

Према вјестима из Вашингтона извршили су јапански бомбардери жестоко бомбардовање полуострва Батаана и остра Коређурија, за- давши тешке губитке американ- ским трупама.

Јапанске снаге, које оперишу на сјеверноме дијелу Суматре, заробиле су ових дана 3.000 војника. Међу њима је било нешто више од 2.000 Холанђана, а остали су били Британци. Непријатељ је о- ставио на терену 144 мртвих, по- вукавши се у потпуноме нереду. Плијен се састоји из 7 тешких то- пова, више комода лаке артиљерије, 2 мерзера, 90 тешких митра- леза, 69 моторних возила, 3 бор- них кола, 92.000 тона угља. Осим тога је заробљено 13 бродова ра- зне тонаже.

ШАЛЕ

1 У омишанском вриду

Ботаникар: Молим Вас лиједо, да би ми казали, којој породици припада ова необична биљка?

Чувар: Не припада ова господине, ниједној породици неке општине.

2 Лопка

— Госпољо, вестало је угљена у подзору.
— Зашто ва Маро, нијеси обавијестила прије!
— Смијешно, на било га је довољно.

Црна Гора, некадашња Зета, која је вјекovima била грм иза кога се рађала независност српскога народа; Црна Гора, чија славна дјела и фална јунаштва опјеваше у пантеону вјечности Његош, Краљ Никола, Бранко Радичевић, Браја Јакшић, Каћански, Пушкин и Кар- дулић, pjesник Италије; Црна Гора, гдје жива покољена зборс с ду- шама својих праџедова Немањића, Црнојевића, Петровића, Кара-Ђор- ђа бесмртнога, Обилића, Марка Краљевића и осталих витезова, који у јунаштву надвесише Спар- ту и Рим; Црна Гора, гнијежд срп- ске слободе, предјели дични, којег љепшег и дражијег у свијету за нас нема, — та Црна Гора данас постаје позорница пробе, непро- мишљеног и прозволног експе- риментисања крвожедних тупогла- ваца црногорских комуниста, који нас воде главачке у пропаст.

После препада на мирну ита- лијанску војску 13 јула прошле године, црногорски комунисти, у- сљед неспособности да познају истину и моменат, моралног про- падања, болесног револуционарног фанатизма и усљед тога, што су као бића субјекта без циља и смјера, — утврдише путем оружаног и приморског насилја „сојетску власт“ у својим мјестима наше уже стадобне узвезетих окупа- това.

У овим мјестима њихове орга- низације јеру зајачки и сеоски со- вјетски комитети не бирани од народа, сасу саром на челу. Фор- мирали су месне нахијске батали- оне, изнад којих се уздижу опре- дјели ради ратне прирације. Завели су ниже и више ратне сојетске са- сими правили диктаторског рево- луционарног суда налим једино со- вјетске Чеке. Све горње власти су потчињене главном врховном штабу, који се налази у Пиперима.

За овај режим, непознат Евро- пи по својим грозотама, најкар- теристичније су ове особине: пљач- ка имовине и одузимање послед- них залагаја у храни код и онако сиромашног гладног становништва, ради издржавања партизана и чла- нова поменутих организација; оба- везни рад, који се наређује од мје- стних комесара; неопозива војна послушност; истребљење и гоњење противника црногорског кому- низма или како они кажу петокон- лонаша, а у ствари невиних и по- све мирних грађана, подметање и потурање спискова тобоже кому- ниста окупаторским властима ради хапшења и интернирања, а у ствари најојалнијих према окупатору; најзад насилно пришивање црвених лентокрких звјезда на капи сви- ма на чак калуђерима и сеоским свештеницима. Хорде црвених млади- ца, широм Црне Горе, убијају најватреније брањенице нашег кул- турног напретка: касационе, апе- лационе и окупне судије, офици- ре, свештенике, инжињере, лека- ре, чиновнике, политичаре и осталу црногорску интелектуалну елиту. Тим самим свлаче нас с виших културних ступњева на најнижи.

Ова и оваква акција црногор- ских комуниста није грађанска ни-

ти социјална револуција, него бе- смислен бунт најгорег друштве- ног олоша, са примитивног људ- ског дна. Отуда пустошења и кр- вопролића. Енглеска револуција у XVII вијеку, француска у XVIII и руска 1917 године, прављене су противу краљевих и царевих зло- употреба власти, које су због тога и извинуле. Наш црногорски бунт називи револуција, — у томе је њена оригиналност, — прави се не у име збацивања неког дома- њег режима већ идеја атеизма и нихилизма, једне банде међународ- них авантуриста, сакупљених у Пи- перима. Последје капитулације ми смо изгубили државу а с њом и њен режим које смо сви осјећали. Револуција под окупацијом, то је злочин према народу јер смјера на његово двострано уништење. Зато овај насилни неморални бунт, тиранија фанатизоване мањине, за коју су идеје све, а људи ништа, јер су за њих начела важнија од Црногораца, — није у складу с исто- рјиским особинама нашега народа.

Црногорац, вјекovima навикнут да гинет и крв пролива, да јуначки аманет чува, дивно име и свету српску слободу, — зна да погоди истину и најбољи пут за свој на- род у великим тренуцима своје историје и да се за њих припре- ми. Зато и осјећа да је овај бунт данас за њега највећа историјска катастрофа. Он му је наметнут као нешто излишно, туђе и са стране, зато га спутава у њего- вом националном полету.

У политици су чињенице народне прошлости и историје много важ- није од идеја нихилиста па и со- цијалиста, нарочито оних, које се не могу прилагодити индивидуал- ним карактерима једнога народа као у датоме случају црногорскога. Зна се од Берка да је нација ја- држава сувојина између живих, мртвих и још нерођених.

Да акција комуниста није у скла- ду са црногорском стварношћу у погледу исторјиском и економском, доказаћемо још једном, основном тезом, поставком или разлогом научнога социјализма, поред оних које смо изнијели у прошлим бро- јевима.

Полазна тачка Марковог уче- ња састоји се у томе, да је аку- мулација и концентрација капита- ла главни и неопходно потребни услов за прелаз капиталистичког друштва у социјалистичког. Ево што то значи. Главни циљ капитализ- ма састоји се у томе, да истре- вавем што већег вишка вредности оствари што већу добит. Такав ток капиталистичког развитака про- зуркује опадање те добити. Та негација капитализма самим собом доноси његову пропаст. Радничка, стегнути у кврге капитализма и дотјерани акумулацијом капитала до крајњих граница биједс, осво- јила државну власт легалним пу- тем, у циљу преуређења друштва у социјалистичком духу. Значи, имовинска неједнакост између гор- њих капиталистичких и доњих про- летерских слојева, с истовременим сужавањем оних првих и прош-

Хиљадугодишње пријатељство Италије и Црне Горе

Људима који мало познају историју Црне Горе, а поготову онај дан наше историје који још није објављен — из доба примања хришћанства и Дуќанског-Зетског Словенског Краљевства и Краљевства — наслов овога чланка могао би изгледати чудним и невероватним. Међутим то је стварност.

Насељавање Словена у Превалтанији и Дуќли уједињило је тек након пропаст Западног Римског Царства, почетком VII вијека, када су Аари опустошили Далмацију и Илирију, те Словени и нијесу долазили у сукоб са Византинцима. Одмах након тих догађаја Словени су отпочели борбу против Аvara и Византијског Царства, те се ослобађају аварског туторства већ у првој половини VII вијека (око 630 год.), а са Византинцима пројужују борбу постепено, ослобађајући се његовог утицаја, још за десетинају вијекова.

Словени који насељени Дуќу, затеку у планинским пределима знатно старо-латинско становништво, а у плодним равницама и приморским градовима старо-латинске трговине и римске колонисте, који су већ били примили латинско хришћанско крштење. Обзиром да су Илири живјели у своме старом друштвеном уређењу племенске организације, потпуно идентично са друштвеним уређењем Словена, Илири се убрзо, женидом са словенским женама, пословенише, а Дуќански Словени, истим путем и посредством Папиних изасланика, примше хришћанство латинске цркве. Тако се Дуќански Словени примаше хришћанства оријентисно на Рим у запању. По Јиречку, то се догодило у периоду од 642—731, послје папе Јована IV, а прије него што је Леон Исаврски раскинуо са Римом. Исти историчар наводи, како се „И послје пристајања уз православну цркву, остаци латинскога утицаја опажалу још у XIII—XV вијека: епископска црква апостола Петра и Павла у Расу, велики манастир св. Петра на Лиму, манастир С. Petri de Samro код Требина и др.“, а у равалинима Дуќле налазе се остаци катедрале Дуќанске Надбискупине из IV вијека, уредо са остацима православних богомоља новијег доба; док се у повећања доцније Барске надбискупине од XI вијека, именују надбискупи „popestiafiam Latinum quam Graecorum sive Sclavorum“.

Међутим присније пријатељске везе, са више историјских података, почињу почетком X вијека. Приликом првог изразитијег спора између источне и западне цркве, и његовог измирења, када су византијски цар Роман Леканин и патријарх Николај признали Папу Ивана X, ком приликом се Николај одрекао своје јурисдикције над далматинским црквама и препустио их Папи, Михаило Вишевић, *Први познати кнез Дуќле, Захумља и Травунице* (910—931), користи ову прилику те се заједно са хрватским краљем Томиславом обраћа Папи за уређење црквених и политичких односа са Римом. На њихов позив настаје се Црквени Синод у Сплиту, 925 год., на који Пана шаље своје посланике са писмом из: „Краља Томислава и кнеза Михаила и на све жупане и свештенике и вас народе који борава у Словенској Земљи и Далмацији“, са препоруком: „да се у земљи Словена буде мислило по обичају свете римске цркве, јер су Словени као прави синци римске цркве још у апостолским временима примили храну с млијечком њене вјере“. На томе сабору Словенима је одобрена служба божја на словенском језику.

Идуће године Михаило Вишевић уврђује ово пријатељство и војнички савезом. Када су те године сицилијански Арапи напали јужно-италијске градове, Михаило је пошао Римљанима у помоћ са својом флотом, те је потукао Арапе и 10 Јула 926 г. побједоносно ушао у град Сипонт.

Његов син Михаило и Радослав, по Љетопису Попа Дуќанина, зв. отац Радослав, наставно је очеку политичку пријатељства са Римом, па је приликом сукоба са рашким жупаном Чаславом 959, кад му је Часлав помоћу Византије преотео Дуќу, пошао преко Хрватске за Италију, да тражи помоћ, одакле се, послје Чаславове побједије у рату са Мађарима 960, вратио у ослобођену отаџбину, а потом предао управу својем сину Радимиру, а он се вратио у Рим, гдје је и умро и сахрањен у цркви св. Јована Латеранског.

Потомак Вишевића кнез Стеван Војаслав склапа савез са сицилијанским војводом Манијоком противу Византије и туку византијску војску код Бара 1043 год., а његов син Михаило Војаслав, пошто је одбио утицај Византије, обраћа се Риму и добија од Пале Гргура VII (1077 г.) инсигније краљевског достојанства, пахшт и круну, те своју државу прогласише Дуќанским Краљевством, а Барску Бискупију подиже на степен Надбискупине и проширује њену јурисдикцију и на Рађуку и Босну. Михаило је једну своју кћер удао за нект Јенгобског племића, а свога сина Богдана, кога су млетачки морнари спасили и довели из византијског ропства на Антоније, оженио је Јаквинтом Аририја (Jacinta, filia Archiriz de civitate Batensi) ћерком једнога од вођа норманске странке из града Барја у у Ангулији.

Сви дуќански словенски кнежеви и краљеви, па и краљ Војдан, сахрањени су у опатији св. Срба и Вахка на ливејој обали Бојане, код Скадра, као добри католички хришћани; а кад су Немањини у Рашкој и Дуќли — Зети, по игорору св. Византинца, увели грчке вјеројавке и право Славне, а Зети припојили Рашкој, жена посљедњег зетског кнеза Михаила, његовине (Solimissa) Дорислава, вјеројавила је, упратиј барског архиепископа Гргура у својој властели, пахшти преко Државице за Милетку (1817).

И ако је након тога, под Немањиниима, а нарочито у Душановом царству, превладало православље, а католичанство потишћено ка Приморују, у Дуќли и Зети — Црној Гори, још за дуго се осјећао утицај Рима. Дуќански Словени — Зетани — Црногорци ни тада, ни послје, нијесу прекинули пријатељске везе са Римом и Западом. Син Стевана Немање, Вукан, као Намјесник аутономне Зете по Јиречку „остао је непрестано у вези са римокатоличком црквом“ па је и сам примио католичку вјеру и папине изасланике са којима је одржао црквени сабор у барској архиепископији 1199. Шта више и његов брат Стефан као велики жупан Рашке — Србије, чија је жена Ана била Млетчанка, ћерка дужда Ринијера Дандола, прима папске легате и 1202 год. њиме папи Иночејтију III као „својоме духовном оцу“ (patri suo spirituali) да му уступи у његову земљу легата и да му пошаље краљевску круну, а да ће он свој народ обратити римској цркви, што би се можда и збило, да се томе није успротивио Угарски краљ Истре. Исте везе продужује и син Вуканов, краљ Ђуро (1207—1242) као намјесник Зете (princeps Diocle), који склапа савез са Млетчанима. Најзад легат папе Хонорија III, крунисао је 1220 г. Стефана за првог краља Србије (Servie sive Rasie), те Провојенчани краљ Стефан захвалије Папи на „Корола regni, и као син римске цркве увјерава Папу о својој вјерности, а за своју круну и земљу моли божји и папски благослов“.

Али „слабљеним Латинскога Царства изгубио је изнашање на запад значај, па је ово опадло упућивањем на приближавање Истoku“ (Јиречку). Насљедници Стефанови у Рашкој и њихови намјесници у Дуќли — Зети, постају зетови византијских царева,

те и грчки вјеројавци све више прелазују, не само у Рашкој, већ и у Дуќли — Зети. Томе је допринијело и јачање Угарске са сјеверу и навала Турака са југа, колико и раздор између западних сила и њихова немощ.

Међутим, ни онда, када је, послје пропаст Србије на Косову Зета — Црна Гора остала једини бједан на Балкану за одбрану хришћанства и проборбене праје и када јој је православно и Српство постало синоним и симбол национално ослободилачке мисли за одбрану хришћанства и слободу, нијесу престале њене пријатељске везе са Римом и Западом.

И нови зетски Господари Балшићи, обнављају старе везе пријатељства. Прво постају почасни млетачки грађани (1362), а потом закључују одбранбене уговоре против Турака, обнављају везе с Папом (1368) и предлажу оснивање Хришћанске Лиге против Турске.

Исте везе настављају и Господари Савеза — Црне Горе, Црнојевићи. Стјепан Црнојевић (1427—1465) обнавља савез са Млетчанима и ослободилом Кроје и Албаније, Свенеаерброг, против Турске. Његова наслједница Иван Црнојевића Млетачки Сенат признао за млетачког властелина (1473), а он (1480) путује у Италију да тражи помоћ против Турске, а свога сина Ђорђа жени ћерком млетачког властелина Марк Антонија Ериче, коме млетчани долаше и штампарију као прву „дучу духовне хране“ и прву културну и просвјетну установу Црне Горе. Бурај са (1495) обраћао Западним Силама с предлогом за нови Крстачки рат против Турске, али када у томе није успио, напушта Црну Гору преко њеног Турака, и склони се у Млетке (Равену).

У Милану (Милано) одакле се узишао у нову борбу два пута враћао Црну Гору, свакој свој рат храбро је одиграо, а умро је 1499. Једна од његових наслједница, Црнојевићка је, Цр. Гора, према навалом Турске и турској остала на каменим острвима Подолубенске Цркве, и под српскогратском управом Миропролта и племенских главара. Црногорци нијесу заборавили на своје старе пријатеље. Зетане Митрополита Масарија (1440—1585) Црногорци шаљу своју војску у помоћ Млетчанима (1507—1508) на Мармару против Турске Митрополита Руђина Болесвића предлаже Папи и Шпанији оснивање Хришћанске Лиге против Турске, те са Црногорског-херцеговачког народног сабора у Морачком Манастиру (1608), пише Савојском Војводи Карлу Емануелу I, да дође у Црну Гору и да ће Црногорци са осталим сусједним народима од пет краљевина српско-италијанскога језика“ изабрати за свога краља; а на другоме Сабору (1648) предлажу Папи узишу источне и западне цркве.

Традицију тога пријатељства наставља династија Петровића-Његоша. Да не помињемо друге, Владика Раде је био омиљени гост Италије. Њено гостопримство, њено култура и њене симпатије за њега и његову земљу, чинили су да се он тамо осјећао као на својој доми. А Краљ Никола I, улазю своје кћери за Краља Италије, Виктору Емануелу III, крунисао је за вјечност познато доцатјелне хиљадугодишње пријатељство Италије и Дуќанских Краљевине — Зете — Црне Горе. У знаку тога пријатељства, он је и на самртном часу, у туђини, изјавио да жели да буде сахрањен у тој пријатељској земљи, што је и учињено, те Његово тијело и данас почива у Сан Реме, чекајући на повратак у Отаџбину.

Нит тога вјековног пријатељства није ни до данас прекинуто. Ибу продужава сродничка веза наших дјвију славних Династија, наклоност и Пријатељство према Црној Гори Вође Фашистичке Италије Бенита Мусолинија, и свијест наших давују пријатељских народа и нација о томе: да као сусједи никада у својој историји нијесу били у сукобу и непријатељству и да је њихова будућност у њиховој искреној сарадњи и вјечној пријатељству. М. М.

Селаци нам пишу...

Селак из села Н. пише, једноме члану Акционог Одбора Националне организације, овакво писмо:

(Други)...
Примио сам твоје писмо и прочитао сам га свакоме појединачно у нашем и у Н. (сусједно село). И ми и они преко брда сви смо сложили да приступимо националној војсци чим се појави испред села. Али докле не смијемо ни увом мрднути, јер је на нас велики притисак и стег. Сваку трећу ноћ, ово нешесторо наших партизана доведу на са друге стране по двадесет наоружаних партизана и запретије нам да ће нас све побити и поплити, ако примијете икакву везу са вама. Зато се спремите чим прије да нас ослободите ове љуте невоље и напасти док смо још у животу. Прво оккупите село на тражите да вам се предамо и да нам се предају партизани. А ми ћемо одмах истица заставе, које сте нам послали, и са заставана, ћемо поћи ка вама. Оне који не буду кренули с нама, немо видите да иду на другу банду, пушаће на њих и слободно их немојте жалити.
Примите сви поздрав и дај Боже да се брзо видимо у бољему начину“.

Селаци резољују...

Двојина селаци, који су прије неки дан дошли да се обавијесте када ће у њихово село доћи национале чете, сједу у кабини и овако резољују:

— Ево нише од пола године, каже један, како ми ови „партизани“ туку дук над главом. Сваког дана и ноћи, час на ручак час на вечеру, дође ми по једна банда. Прво ми четију некакве „билтене“ и радио-вјести, које су сами саставили, јер видимо да понављају сваки дан исту лагу. А затим отјеријау, као гурбети, по некаку песму, коју ја не разумијем, и онда траже добар ручак или добру вечеру. Ако ми није било обидно и жасно једно, одмах им постајем „сумњив“ и „саботер“. И сад кад су ми све пијели хоће и главу да ми одобре. Е, Боже неће, но ћемо се ћерати, па ко кога прије...
— Ма слушај, брате моје, каже онај други, сами смо ми томе криви. У наше село има око сто шест кућа са око девет стотина дука. А имамо свега осам или девет шкљавача који муте и држе у покорности и ропству свих нас девет стотина. Па сад реши: или је боље да слушамо оно деведетор и да сагоримо сто шест кућа и да изложимо погоније девет стотина дука, или је боље да жртвујемо оно деведетор које мути? Ја мислим, боље је да сви осјечемо по један прс, него да пустимо да нам се осјејку све руке и све главе!...
— Тако је, божја ти вјера и идемо сад за оружје, па право у село.

Селаци се бране...

Прича нам један селак да у његово село ево већ мјесец дана не долазе „партизани“. Прије мјесец дана дошла је једна банда и тражила од сваке куће по ову скорпиу и по три кала пршуте, за „Главују Команду“. Кад су то покупили, отишли су у сусједно село и ту се одогорили и шест дана кували цинвару и мезили пршуту за комовицу, док су све појели. Кад су то чули у „Главују Команду“ огласили су ове партизана за „неисправне“ и послали су нам друге за харач. Селаци су се на то побунили, дохватили су оружје и батине и истрјелили партизана. Направили су око села шанчеве и стражаре и дан и ноћ. Главу дају, а харач не дају!

ЈОЛИЦА И НОСАЧ

Једне ноћи заклучао нико на вратима добо Јолице Вишевића, познатог као врло збожаваног и веселог из кафејског живота. Јолица пробуден упуца:

— Ко то куча алком на вратима.
— Ја!
— Који ја?
— Јосач!
— Чег мислеш?
— Носач брете пакета, брашна и другог, па тражиш да промениш.
— Ух! Ја мислех да си носач живота па хоћеш да атерашш.

*) Јиречку: Историја Срба.

*) Ф. Шашки: Летопис Попа Дуќанина.

Ђовани Папини („Гог“)

Посјета Лењину

Москва, 3 јула

Обилази сам наоколо, али најзад ми је успјело. Дошао сам у Русију само да бих упознао тога човека и нијесам хтио да се вратим, а да нијесам чуо како изгледа и како мисли. Чини ми се да је он, у свој врсти, један од тројнице или четворце живих људи који заслужују да се човекма лако научи да би их чуо. Да бих стигао до њега, стајало је већ скоро двадесет хиљада долара — покони мексикарских женама, напојнице црвеноармејцима, дарови сиротиницима — али за њима не жалим.

Говорио се да је Владимир Илић обољео да је уморао и да му није било могуће да прими некога осим најближих. Да он више не станује у Москви, него у једном оближњем селу, у једној старој господској вили, са уочијеним перистилом бијелих ступова на улазу. У петак навече биле су преброне последње патешкоће и обавијештен сам телефонски да ме у недељу очекују. Лењин је било речено да би мој капитал могао да помогне тешке почетке НЕП-а, те је он пристао да ме види.

Дочекала ме је супруга, једна дебелица, ћутљива жена, која ме је гледала онако као што болничарке гледају на новог болесника, који улази у болничку дворану. Нашо сам Лењина на једној малој веранди, гдје сједи за великим столом покривеним широким нартима. Дошао ми је утисак осуђеника, којему је допуштено да у миру протраји последње часове живота. Добро позната глава монголскога кроја изгледала је као да је направљена од струга и сувог сира: сваг, па ипак мека. Између прљавих усана показивала је лобњава већ живи ред зуба. Широка и гола лобњава чинила је утисак барбарске кување направљене од чењаче какавог фосфорног моустрада. Два лукава и инквизициска ока стајала су спљоштена иза заврљаних вежница. Руке су се поирвале једном сребрном опловком: виђело се да су то крупне и јаке селачке руке, али су оне својом стањеном кожом већ прекривале смрт. Нећу никада заборавити његове уши од поткарвене слоноваче, напете према споља, као да би жељеле да приме великог ћутана ухвативе последње звукове свијета.

Први минути разговора били су прилично мучни. Лењин је настојао да ме измијри, али онако — растрешеног изгледа, као када би вршио неку дужност, која га сада већ не занима. А ја, испред ове шафранске и уморне маске, нијесам назајмо храброст да поставим питања ради којих сам дошао. При случају сам промрљаво комплимент на рачун великих дјела које је он изазво у Русији. И онда се ово полумртво лице напунило аветинским борама, које су требале да изразе саркастичан осмјех.

— Али све је било учињено, — узвикнуо је Лењин са неочекивањем и скоро би се могао рећи свирепом живахношћу, — све је било већ учињено још прије нашега доласка. Страници и бузале претпостављају да је овдје створено нешто ново. То је погрешка слијепих буржуја. Бољшевици нијесу ништа друго учинили, него што су потпунили режим који је установио цар, тај режим за руски народ прикладни режим, те се дали на његово развијање. Не може се управљати стотином милиона животиња без батине, шипуња, тајне полиције, терора, вјешала, ратних судова, робље и мучења. Ми смо само измијенили класу која заснива своју хегемонију на томе систему. Пређашња класа се састојала од шездесет хиљада шлемџа и можда четрдесет хиљада великих бирократа, — у смену дакле сто хиљада особа. Данас има око 2 милиона профетера и комуниста. То је прогрес, велики прогрес, јер сада има десет пута више привилегованих, али деведесеттосам процената није много зарadio

на овој промјени. Можете бити увјерени заправо да није зарadio ништа, а то је управо оно што се хоће, оно што желиш и што је, неизвјесно.

И Лењин је почео да се нечујно смјеје, полуп трговца који је некога насамарио, те весело љупи по неким преравенога, док овај излази.

— На онда, — промрљав је, — а Маркс, а прогрес и све оно остало?

— Вама, који сте саван човек и странац, — настајо је он, — вама можемо све рећи. Нико вам неће вјеровати. Али сјетите се тога, да је и сам Маркс нас поучавао чисто о иструметалној вриједности теорија. Обавирао сам да се послужим комунистичком идеологијом, да бих стигао до своје праве сврхе. У другим вемљима и у друго вријеме, узео бих неку другу. Маркс није био ништа друго него јеврејски буржуј, који се попео на енглеске статистике и потајни обожавалац индустријализма. Њему је недостајао смисао за барбарство, те је стога претпостављао само трешину човека. Мозак напољев пивом и хегелизмом, на којему је друг Енгелс скицирао по коју генијалну идеју. Руска револуција је комплетно оповргнула Марксове пророчанства. Тамо гдје скоро није ни било буржоазии, управо тамо је комунизам побједио.

„Људи су, господине Гог, страшљиви дивљаци којима мора да господари бескрупуциозни дивљак, као што сам ја. Све остало је брбљаво, лутаратура, филозофија и слична музика за употребу глупака. А будићи да су дивљаци слични преступницима, треба да учини земљу сакцином казоници. Стара индустријска револуција је последња револуција која доводи до тога да смислите, живот у казненом заводу је неопходна дјелица за расејање будале. Ако ми се одлуче слободна мишљања, се коначно риваки и непријатности снајбеве одолорности, те ми се постелије поклопи да те мочу поштинича. Чим човек уђе у затвор, мора он, него не хтио, да води живот невиног човека. Осим тога он нема ни мислију ни брига, јер су ту други који за њега мисле и наређују: он ради тјелесно, али се душевно одмара. И он зна да је сваког дана имати шта да једе и гдје да спава, такође и ако не реди, такође и ако је оболео, не излажући се непријатностима које има слободни човек да би себи прискрибио хљеба за свако јутро и кревет за свако вече. Ја тежим да претворим Русију у бескрајну казоницу — и немојте мислити да вам кажем из гогоизма, да су у таквом систему највећи робови и жртве управо воје и тамничари.“

Наједном је Лењин заћутао и дао се на посматрање једнога нацрта, који је лежао пред њим. Чини ми се да је исти приказивао неки дворач, висок као какав торан, избушен многобројним округлим прозорима. Усудио сам се да изађем са једним од мојих питања:

— А селаци? — одговорио је Владимир Илић са гримасом одвратности, — ја мрзим мушјика, којег ја идеализовао разамтљивањим заинадним Турецком и онај лимесирни преобрађени паун Толстој. Селаци претпостављају све оно што презирем: прошлост, вјеру, јеретичност, религиозне маније и ручни рад. Ја их трпим и милујем, али их мрзим. Волио бих да видим један нестанак, све до последњег. Један електричар за мене вриједи колико и сто хиљада селака.

„Доћиће до тога, као што се надамо, да уозмогне живијет од хране, која је за неколико минути створена машинама у нашим хемикским фабрикама, па ћемо онда коначно моћи да поколемо селаштво, које ће постати бескорисно. Или ће се претворити у раднике, или ће крпатти.“

„Знапните ми да бољшевиизам претпоставља трустички рат: рат научних

барбара против интелектуалне трулежи, рат Истока против Запада, и града против села. И у овоме рату ми нећемо пазити на избор оружја. Јединка је нешто што мора да буде укунуто. То је проналазак оних грчких дагуба, или оних немачких францатишара. Ко се одупре биће посечен, као опакни чир. Крв је најбоље бубре које је природа дала.“

„Немојте мислити да сам ја окуртан. Мени су досадна сва ова стријељана и вјешања, која се чна по моме наређењу. Ја мрзим жртве највише због тога што ме присиљавају да их убивам. Али не могу ништа учинити. Ја чезнем за тим да будем генерали директор једног узорног казненог завода, једне мирне и добро уређене казнице. Али овдје, као и у свакоме затвору, има непослушних, немислих, оних који имају блесаву неистинују са старим идеологијама и убуственим митологијама. Сви се они укљажују. Ја не могу допустити да неколико хиљада болесника доведе у питање будућу срећу милиона људи. А затим, све у свему, старијско пуштање крви није било лоше лијечење за тијело. Постоји ван извјесно задовољство у осјећају да си господар над животом и смрћу. Откада је стари Бог умрвотен, не знам да ли у Франсикуј или Њемачкој — приграбује себи човек извјесне задовољштине. Ја сам, ако хоћете, неки мјесни полубог, смјештен између Азије и Европе, али покоји мали хир ипак могу да себи испуним. Има ту неких укуса, чија је тајна последица проклетог поганства била изгубљена. Људске жртве су нама добру ствар: оне су биле дубоки симбол, имале су високо значење, и чврсто издржавале својим како се к мени умрвотен казници подижу кривој и горачкој мурићу, и увјеравала да оне у казонију не бих промијенили док не бивао говеном. Она је била тако да је сва скоро блаженство.“

И у овоме ми се као да се заљуби мртвачки режим изадужио да би слушао неку само њему чујну, ћутљиву и свечану музику. У том добу изнећала Госпа Дукскаја, са саопштеним да је један од друг уморао, и да му је потребно мало одмора. Ја сам одмах изапуцао.

„Господине Гог, дванаест хиљада долара да видим тог човека, али ми ваиста не изгледа да сам их бацио у валуд.“

Како је Лабуд куповао „говедину“

Већ од дужег времена, као што је познато, јавља се код нас на Цетињу оскудица свјежег меса, па како то извјесни нијесу осјетили јер су га онако „испод руке“ добијали често пута.

Лабуду су казали, да се у близини његове куће продаје говедина, те да су од исте већ понијели кућама замонтане у папир Петар, Милутин, Ристо и др. те је он веома расположено похитио да уграби и за себе дио, пшавиши килограм испод цијене, по шездесет лира.

Говедина је пристављена да се вари азором рано, јер је познато да се теже кува. На водне иза „сунце“ покушао да је једе и меса, али забавља, тврдио као да је од даске, па наљутивши се рекао је да се и даље кува. Од муче је пошао код осталих те су били купили говедину, па су му њихове домаћице ијетко одговориле, да се ни њихова није могла скувати. Позвао је и „месар“ Радован, који је тврдио да је од јунетине, те му послјиде овога није преостало ништа друго већ да нареди да се месо и даље на шпорету кува све док буче горела ватра, па како је на истоме замрљко, ситуацију је спасао мачак Николе Јовановића, — и ујутро нађене су по поду само оглобале кости.

Прави се шала да је ова говедина била месо од рајске птице, а Лабуд то јавно прича и категорички тврди да јесте, говорећи, да неће више никада куповати ни праву говедину. Тирно

Најважња наредба

Цетињани се радују што се „Глас Црногорца“ у „Дневне вјести“ дотакло скупоће и плачке која се несметано код нас обавља на све стране.

Прије пар дана одио сам да самелјем 15 ктр. кукуруза код једног овдашњег „ратног“ млинара, коме сам за ту услугу платио 1 и по ктр. брашна. Е сада да вам објасним каква је ту мој а каква млиновар рачун:

За 15 ктр. кукуруза платио сам Општинској продавници 45 лира. Два дана касније купио сам ја исти код истог млинара тај килограм и по брашна за 18 лира, према чему сам за десетак минута посла платио 40%, награде!

Како ја за мојих шест чланова породице потрошим мјесечно бар 15 ктр. кукуруза, то миам млинару да платим годишњу зараду од 480 од сто, а ако би се ово поновило два пута мјесечно — што је савиш нормално — његова би годишња зарада изабјалила 960%...

Када се овоме дода још и то да је један од млинара — ортак, к коме и државни чиновник који је за вријеме Југославије био заступник једне фирме брашна, — нађлазимо да су по сриједи двије нездовољне трговине.

Млинови се обично граде подаља од центра вароши код су наши у ужем центру, те од јутра до мрака клећује и грађанство ометају миран живот и рад — па је право да се нађлески постарају да се овоме одмах стане на пут.

Још нешто. Особље у скоро свим овдашњим продавницама натјече се често пута како ће неуљудније са публиком поступати, те испадне да смо ми њихове а оне ниаше слуге; изадују се намиришне преко реда и на „адресу“ а остале купце задржавају безразлодно по читаве дане. Нарочити неред запазили смо у трговини код удвоице Кате и још неких трговача „од јуче“ али о томе ћемо писати касније...

Ако се ово на... чому поприви заслуга припада и „Гласу Црногорца“, који га је и покренуо а и ми ћемо гледати да питање не падне у воду.

Цет. љани

Народу Боге!

Ставојници Жлибе, Кута, Буновића, Бакоа, Калмаже, Крушчић, Ренај и велики још засео су даље припољелима бјело варени од даље пропаладе плањених јеврејских агелата, и шипуња из Лондона, од којих су гурвоти на једну непотребну кланицу. Дај њихове агелата да те тако изваљва, да о томе у опште не треба говорити.

Да би показали барем некакав успјех поштењем народу, најственом по Брида и подмаж, које су даље саконвали бјело о измишљеним побједима Русака и Енгелских и о неким будућим пољсима са њихове стране! Једна помоћ, која је стигла, јест новац, који су сви људи жетили у свој јет, као ијену за њихову сврамоту. Обавне, којима су тојефервали, и њихову окупросту, платили су са смрћу и пронашћу.

Све куће које су даље саконвали непријатељски Италије и њиховља скупинаца данас су претворене у голму рушевину и заришћу!

Немогуће је, да један народ племенит и храбар, као што су Црногорци и Босњаци, који воли ред и рад, што је засновано на светијим традицијама и законима вјетштва да се ладе звести од једне тринице рајовиња у једну борбу без икада да без ика, која ће довести једно њихово властито ушћену!

Сваки, који хоће да се оград од одговорности ових људи, нека се одлуче и то одмах.

Данас још има времеца, а сутра је већ прекасно!

Наши великани



Бавдака Данило



Бавдака Василје



CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ



Бавдака Сава



Петар I Свети



Војвода Носица Цероваћ



Књаза Данило I



Војвода Анђелић

Крв је лудска роба коном,
ка нос ави је по ноза савати;
преунисте мјешину грџаха.

Урки за крст, за обрај јурачки,
ко тој лаше свјетлају лукуде,
ко тој чује крије у прелима,
кумвала лаша Христа да
да крстима војом сам врх ут
грајебно губу да торине;
нек проноје шјена од збокс,
оатар врши на камен вршени!
Ђурђевић

Ој, да ми је отаца свијета
Црна Гора гобу да домери
тад би ми се управо чинило
да ми свјетла круна Даларина.

Виеме аргети, који ене управљати,
прозе, ри ти вите Горе Црне,
улози од же мунс и тровење
и сједеши обоме градоноша!

Брзе касари од на горе стине
и сави жора, на ваге устаде,
часоче се крсту покловање,
Ђурђевић



Сердар Сава Јовановић

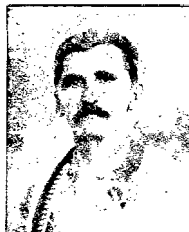


Ратници са Грчкова 1858 г.



Војвода Марко Милутиновић

Наши великани



Војвода Божо Петровић



Војвода Пеко Пачевић



Војвода Машо Буровић



Војвода Милош Кривокапић

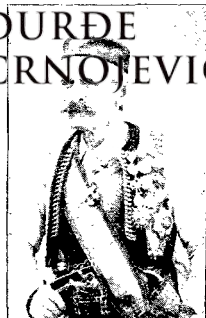


КРАЉ НИКОЛА I

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE



Војвода Станко Радовић



Војвода Марко Д. Мартиновић



Војвода Петар Ф. Вујић



Војвода Ђуро Церовић

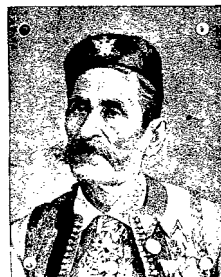


Војвода Петар Вукотић

Онама онамо за брда она,
говоре да је разурен двор.
Мојега цара онамо леде,
био је негда јуначки двор.

Онама онамо за брда она,
Милошев кажу, пребива гроб.
Онамо покој добићу души,
кад Србин више не буде роб.

Nikola I



Сердар Јоле Пилевић



Војвода Машо Врбца



Војвода Максим Бачевић

ЗА НАШУ ДЕЈУ „ГЛАС ЦРНОГОРЦА“

Петине, на Васкрс 1942 г. Преноси се дједома на покољена високе алтерске расе... „Глас Црногорац“

ЦРНОГОРЦЕ,

Од рођења — Црногорац, своје име славно носи, дједома ти оставише, да се њиме ти повосиш.

Све врлине људских ђиња, част велуку и јуноштво, дједома ти пренеше, уз витешко преглаштво.

И све то ти оставише у аманет, са поруком: „То оцава не вољевах и продају вољома чарштом!“

„У добру се не повиси, а у злу се не понижа, брани своје туђе невоје, часно служи тој дјевази!“

У животу и стваралку — брат уз брата вјерно лоби — Црногорац с Црногорцем Циљу своје тата не доји.

ДВА ХАЈДУКА

„Заш Драгиша — рећ ће Јован — имао једну идеју. Читао сам о славињу људима. Ништо немојмо и ми могли постати славињни људи? Драгиша — хајдемо да хајдемо!“

„Змија, мајца је одмачна — олгобори Драгиша... Зашто се не би прославили? Дакле, да се спремимо. Ујутру полазимо, је ли часна ријеч!“

„Часна ријеч“ — олгобори Јован. Ујутру на одређено мјесто долази при Драгиша. То је првав Харабабова. Метнуо њедоу шубору доду му се сунула на право ушито али шубора није крила што је главо мала.

„Заш Драгиша — рећ ће Јован — имао једну идеју. Читао сам о славињу људима. Ништо немојмо и ми могли постати славињни људи? Драгиша — хајдемо да хајдемо!“

„Змија, мајца је одмачна — олгобори Драгиша... Зашто се не би прославили? Дакле, да се спремимо. Ујутру полазимо, је ли часна ријеч!“

„Часна ријеч“ — олгобори Јован. Ујутру на одређено мјесто долази при Драгиша. То је првав Харабабова. Метнуо њедоу шубору доду му се сунула на право ушито али шубора није крила што је главо мала.

„Заш Драгиша — рећ ће Јован — имао једну идеју. Читао сам о славињу људима. Ништо немојмо и ми могли постати славињни људи? Драгиша — хајдемо да хајдемо!“

„Змија, мајца је одмачна — олгобори Драгиша... Зашто се не би прославили? Дакле, да се спремимо. Ујутру полазимо, је ли часна ријеч!“

„Часна ријеч“ — олгобори Јован. Ујутру на одређено мјесто долази при Драгиша. То је првав Харабабова. Метнуо њедоу шубору доду му се сунула на право ушито али шубора није крила што је главо мала.

„Заш Драгиша — рећ ће Јован — имао једну идеју. Читао сам о славињу људима. Ништо немојмо и ми могли постати славињни људи? Драгиша — хајдемо да хајдемо!“

„Змија, мајца је одмачна — олгобори Драгиша... Зашто се не би прославили? Дакле, да се спремимо. Ујутру полазимо, је ли часна ријеч!“

„Часна ријеч“ — олгобори Јован. Ујутру на одређено мјесто долази при Драгиша. То је првав Харабабова. Метнуо њедоу шубору доду му се сунула на право ушито али шубора није крила што је главо мала.

„Заш Драгиша — рећ ће Јован — имао једну идеју. Читао сам о славињу људима. Ништо немојмо и ми могли постати славињни људи? Драгиша — хајдемо да хајдемо!“

„Змија, мајца је одмачна — олгобори Драгиша... Зашто се не би прославили? Дакле, да се спремимо. Ујутру полазимо, је ли часна ријеч!“

„Часна ријеч“ — олгобори Јован. Ујутру на одређено мјесто долази при Драгиша. То је првав Харабабова. Метнуо њедоу шубору доду му се сунула на право ушито али шубора није крила што је главо мала.

„Заш Драгиша — рећ ће Јован — имао једну идеју. Читао сам о славињу људима. Ништо немојмо и ми могли постати славињни људи? Драгиша — хајдемо да хајдемо!“

„Змија, мајца је одмачна — олгобори Драгиша... Зашто се не би прославили? Дакле, да се спремимо. Ујутру полазимо, је ли часна ријеч!“

„Часна ријеч“ — олгобори Јован. Ујутру на одређено мјесто долази при Драгиша. То је првав Харабабова. Метнуо њедоу шубору доду му се сунула на право ушито али шубора није крила што је главо мала.

„Заш Драгиша — рећ ће Јован — имао једну идеју. Читао сам о славињу људима. Ништо немојмо и ми могли постати славињни људи? Драгиша — хајдемо да хајдемо!“

„Змија, мајца је одмачна — олгобори Драгиша... Зашто се не би прославили? Дакле, да се спремимо. Ујутру полазимо, је ли часна ријеч!“

врата изчули: „Др... ж... ште!“ Једна свиња врати и преко Стојања истра рокују.

„Ушнуће једну Стоја... Грој. Стоја хује! Власт је оцава. У овоме закону стоји! Власт Бракија. Хајдуци стадоше. Бракија са кукама сабојом прже ни па видели ове хејроје поче гладити брже: „А, а, а, висте то...“

„Иде, нег ми...“ — поче да се брани Јован. „Не говори. Власт је ово. Оружје долази!“ И Бракија разоржје хајдуке. Искунамо сабојом побје хариди, иза него хајдуци, а њихови селаци са мушкетима и тобакама па право у Општину.

Уоно већ то и претједник па поранко у Општину, протискио насочи и ставио их на врх носа, пошто му служе као украс носа, те сно за претједника сго.

У судану узе најрије Бракија и поднесе рачунот о еоском забурљу, да је ред и мир у селу успоставио, ниједо прасе није украдено, кокошке су на брону, истиа брали по које јаје али то су бабе сакрале. Послије овога рачунот пред претједника изведоше хајдуке.

Претједник је био стрци хајдук Драгише, па Драгиша поче плањаним гласом: — „Српко, стрко, драги!“

„Пут, пут, није ти та стрко...“ — пут! Сад ћеш да сази та стрко... — а! Нијеси ме ћеш сад си понао да крадеш прасине, а сад ћеш стрко, стрко...“

„Стри, стрко...“ — опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

„Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша. „Пут, пут... ни ријеш! —“ опет ће Драгиша.

Невјеста

Богдан немаше ни оца, ни мајке. Младост своју провањаше као пастир па имању старог Брњанина који му у замјену за рад даваше храну и склониште. Бијаше се развио у снажна и јака младина, у правог горштак.

Кад је осјетио да би и он могао савити себи: ниједно, рече једног дана, отворено, свом газди:

— Потражите другог пастира, газда Вуко, ја Вас напуштам. Хоћу да подигнем и започем свој живот!

Газда Вуко га схвати и даде му шест оваца и овна. Бијаше лето. Богдан се упути са својим малим стадом преко стијења и гуадура, спавајући под сјеном дрвећа поред пута и мијењајући по селима млијеко за кљоб.

Само стиже на Брњак са којег се ширио поглед у долину. На Брњак, из којег извираше вода, а пелина у непосредној му близини пружаше згодан заклон стоји. Ето, ту сгради он сламе, до јесени, кућу од камена и камена, била је сура али весела, ниска али свијетла, јер је гледала к суну.

Богдан вољше рено јутро. Увјек му је оно изгледало дужичке: час маглинито, час ишарано облашима, час бистро и сјајно. Познаваше, као и сви пастири, брџице и свелости дана и годишњих доба.

Стадо му је расло, а добио је и мало земље, кречећи Брњак. Ту засади купус и кромпир. Копао је и даље по падини, да би могао засадити и нешто кукуруза.

Богдан одлазаше какад и у село, са млијеком и сиром. Једном је одио и јагње и ишао на продају. Разговарајући са њим, само је чуо своје проишлаго и задуно доб јуна храну, алата и новаца.

Једног дана Богдан је нађе сву упакуану. — Сунце, женице моја, шта ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

Сваког часа би је ослављаво новим именом пуних љубани и милости: — „Лијене очи“, довио сам ти планинског швијеса!

— Моја женице, хајде данас самноу у село к твојима!

Помагола га је у обрабавињу земље кад би јуј кубеним послови дозвољавати. Својим нежнијим рукама сиремала је толико веселих ствари које су им кралиле кућу и тако добила радосни ји изглед, као да дочекује зору.

Док је он био код куће, Сунце је била увијек весела и ведрa, али кад би он одлазио са стадом, у дугим часовима тишине и сунца тогула би она и муњу турбошност. Јест, била је срећна, али и очи ју често пуне суза!

Док је он, можда, сједећи на камењу правно друду, да би скратко вријеме, ју је обузавала бољна чељна за селом, за мајком, за сребрним данима дјетинства, све са прикривеном жељом једне боље судбине. На мањоже би се опет питала, да ли је Богданова љубав већа од ове неизмјерне самоће!

Самоја ју је обузавала и несметано тишином бескорисних часова гушима у њој њену велику свјетлост и нињено велико небо.

Више није пјевала. Кад би се Богдан враћао, питао би је: — Сунце, женице моја, зашто си тужна?

— Нијесам, Богдане!

А Богдан је одлазио на рад, носећи у сруу свом лице своје младе женице која му се чинила у профилу облака и у сјеница планине и сувише блиједо и ниједо, док је лагани поветарац лично на њен мирисни дах.

Једног дана Богдан је нађе сву упакуану. — Сунце, женице моја, шта ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

— Зар, Сунце? — Мени нема ве тебе живота! Сто тобо нећу бити тужна! Нећу се заморити, Богдане, овдеди ме собом!

Богдан је узе! Ја сам их срно на друму, она приближена уз њега, држећи ју руку, док су овице пасле планиску трку!... А. Д. П.

— Сунце, женице моја, што ти је? Она му отвори срце своје: — Драги Богдане, не остављај ме више сама! Умирем од самоће. Хоћу да ти будем увијек близу, насљована на тебе, да ти чујем глас. Овајди ме собом у брао!

ВИБЛИОТЕКА

Ово је први број окупљања Библијотекe. Библијотекe је једна од најважнијих институција у свакој земљи. Она је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници. Библијотекe је место где се налазе сви књижари и библиотекарски радници.

Библијотекe је место где се налазе сви књ

— Превео са 17-те стране —

ПОСЈЕТА ГАНДИЈУ КАКО СЕ СТВАРА НАРОДНА ПОЕЗИЈА

полако, тешка кола натоварена пшеницом.

— Ми имам... м. м. м. Топико жито, а ја немам ни једну пшенице јечко је болесни Обрадо одца. Мајка је поред његовог узглавља плакала. Једног послије подне три најтежих дана у кући, пошло маји Обрад преко пољевњевих нива. Ситна стока пландокала је по хладовима. Чобани дремукали. Гладан Обрад провлачио је мршаве босе ноге кроз стрнику, гледао широко преко нива гледа се до јуче таласала зрела пшеница, гледао и мислио:

— Кад би ми имали једну овакву ниву, само једну. Било би хлеба увјек, Мајка не би плакала.

По нивама је било немогућених класова. Узе један клас на кога највеће, сврви га у шаншана. Да накупи ових класова помисли Обрад. Нико се не би лутито. Ово ће нимале изаграти стока. Накупио би читан сноп, па био имао доста пшенице. Одио би у воденицу код дједа Јована и самцно, Имали би брашна и хлеба. Поче купити, али то није нишло тако брзо. Тек што је накупио један руковјет и хтио да га спусти на земљу, па да купи други, кад зачу на леђа:

— Што то радни у мојој ниви?

— Трже се Обрад улашан од изненадног гласа, окрену се и поближеди. Ништа чича Марко... ја ништа... кулим ове класове што су жетвари погубили. Ти се нећеш лутити. Ако велики ја бу да оставим. Ма не лутим се. Кули слободно. Него шта ће да радни са тих неколико класова пшенице?

— „Накупићу доста ових класова, пул један сноп, па ћу однјети дједа Јованову воденицу, савиљемо брашно и довече ћемо имати хлеба, лијепог пшеничног хлеба.“ — Неће он ни погледаати туј снопни пшенице. У воденици људи доводе жито у врећама. — Врећа пшенице, завучу се Обрад. — Ми никад у кући нијесмо имали толико пшенице. Отац је млио пшеницу у завесима.

— А ти онда дођи опет сјутра па купи класове по нивама па прекустира, па ћеш накупити бар за један добар завазак пшенице. — Али чича Марко, ми немамо хлеба за вечеру. Нијесмо ни ручали. Отац лежи болестан, а мајка само плаче.

Било је толико искрености у гласићу овога дјетета да стари човек повјерова и сажали се. — Ти си добро дјете Обраде! Кад будеш велики, ти ћеш збоља бити радост родитељима. Дјак ми теј смилни. Познати једну добру виљу, која често овуда пролази. Она ће претворити твој снопни пшенице у пуну врећу рашина.

— Зар то може да буде, а чича Марко? Па како? шта ће онда, а чича Марко са овим снопима? питао је валдиано и раздвољо маји Обрад. — Ех, како! Видела је тако лако. Доцниру шта нијем, проговоре неколико ријечи, које се само све знају, и створе што хоће. Сад иди кући и кажи мајци да више не плаче. Вечерас ће те имати хлеба. Чича Марко повилаво Обрада, узе онај снопни пшенице и оде кући. Тек се Обрад вратио кући и почео мајци причати што му се десило, кад закарпаше тешка теретна кола и стадоше пред њућом Обрадовог оца.

— Снажан младни свије са кола врећу брашна и једну велику корпу. У корпи се набуше два велика хлеба, чинија сира и јаје. — Које је то? Ко је послао? Зашто? Мисла је Обрадова мајка. — Незнам, одговори младни, са смијешком на лицу. Дадосе ми на путу.

— Ја знам! Ја знам! клипао је Обрад. То је чича Марко послао. Он ми је причао о визи, о доброј визи, што мали снопни претвара у врећу брашна.

— Тага! Тага! Да видиш колико брашна имамо! — викао је радосно Обрад, журећи болесном оцу да га обрадује.

Те ноћи, у сиромашној кућици Обрадовог оца сви су заспали ситни. Болесни отац није много јечао, мајка није плакала. Те исте ноћи чича Марко богати селак, заспао је такође задовољан.

Нијесам хтео да напустим Индију да ја нијесам видео најчувеног живог Индијанца, те сам прије два дана отишао у Гандијеве пребивалиште Сатиграха Асрама.

Махатма ме је примио у једној скоро сасвим празној соби у којој је он, сједио на земљи, размишљао покрај једне преслице, која је стајала без употребе. Учинио ми се ружњик и мршави него што изгледа на фотографијама.

Желите знати — рекао ми је међу осталим, — због чега бисмо хтели да отјеремо Енглезе из Индије. Разлог је веома једноставан: сами Енглези су ми сугерирали ову потпуно европску идеју. Моје мишљење се створило током једног другог боравка у Лондону. Увјерио сам се у томе, да ниједан европски народ не би поднио да њим управљају и да му командују људи другог народа. Нарочито у Енглезима је веома развијен овај осјећај националног достојанства и аутономије. Не желимо више Енглезе у својој кући управо зато јер сувише љично на Енглезе. Стари Индијанци су се мало брињули за земаљске ствари, а најмање за политику. Удубљени у размишљање о Атману, о Брахмину, о Ансолутном, желили су они искључиво да се створе са јединственом Душом — васноне. За њих је обичан, свијан живот био илузија, и важан је било да га се што прије ослободје. Енглеска и опште западњачка култура — неуспешна путем освајања — намишљени је наше схватње живота.

Велики наше, мислили на нас, интелектуалце, јер је маса током вјекова остала тешко приступачна европском појму политичке слободе. Ја сам био први, којег су потпуно прожеле западњачке идеје — те сам постао важа Индијанца управе зато јер сам маје Индијанца изведе из оца.

„Ако читате моје књиге, и пратите моју пропаганду, биће вам јасно да у историји Индије моје културно и духовно и политичко образовање европскога поријекла. То је у нас тако сувише пражо учествовањем, што ми је инспирисало моју теорију ноипирану дла. Превео сам Платона, обожавао Мацинија, развишиљао сам над Беконом, над Карладом, над Беконом, служио сам се Емерсоном и Келвингером. Моје идеје о нужности неослободности потичу од Тора и од мудрор Конкордског мустина; а моја борба против машина је повлањање онога, што су у Енглеској од 1811 до 1818 године чинили лудости, то јест слобедници Неда Лула. Осјетио сам напоком поезију читајући у Гетеовом Фаусту епизоду са Маргаритом. Као што видите за своје теорије не дугујем ништа Индији, него све Европи, а нарочито енглеским писцима. Замислите да сам ја тек у Лондону, 1890 године, поручавао Бхагавад Дита и то по његовом г. Бзаанта, дакле једног Енглеца! И ако се ја данас борим за јединство међу Индуцима, Муслиманима, Парсима и Хришћанима, слиједи сам принцип вјерског јединства, којег прокламује Теозофија, једна често европска творевина. Идуће је надодавати да моје осуђивање наставе потиче из начела једнакости, које је прокламовала Француска Револуција.“

Историја Европе XIX стољећа имала је на мене одсудни утицај. Борбе Грка, Италијана, Пољака и јужних Словена за ослобођење од страног господарства отвориле су мени очи. Мацини је био мој пророк. Ирска теорија Хом Рула је модел покрета који сам ја овдје назвао Хинд Сварга. Тако сам у Индији увео једно начело, које је потпуно странно индијском духу. Индијци, људи одави метафизички и покорности, сматрали су увјек политичку нижом активношћу; ако је нека власт неопходна, и ако има некога ко је волан да је узме на себе, пуштали су он ридо да је дотична особа преузме. Мислила су једна брига мање за нас, Индијанца духоно живи

Тежна за изражајем која се јавља код творца умјетничке поезије, неоспорно је доминантна и код народних pjesника. Та тежна је стара колико и културно човјечанство. Одкад се зна за људе, зна се и за њихову поезију као и за умјетност опште. Човјек је увјек одвајао лијепо од ружнога и идеално претпостављао реалним. Има научника који сматрају да је естетски осјећај код човјека, претходно сваком другом осјећају. Али најновија етнологија наука држи се правично да је религијски осјећај ранији од естетског, а овај је дирљивији религијски.

Не само умјетност, него сви производи људског ума налазе свој основ у религији. Прва кућа је намишљена као стан боговима, те није имала практични карактер ка данас. Први мост и први пут је човјек саградио за своју потребу, него да га богови лакше посјећује. Прве пронађене пејинске слике су религијског карактера. Први музички тонови су прослављање богова. Тако и први стихови су химне боговима.

Човјек је осјећајући врховно божанство, као много јаче и величанственије од себе, хтио да му даде неко веће поштовање, било станом, пријемом или величањем. У свим религијама се чак и данас богослужења прате pjesмом и музиком. О боговима се не може говорити обичним језиком као о другом предмету; зато је човјек на-

нему је све једно да ли Индијом управљају професиони причеви или ствари, због чега смо ми вјекovima под њихом влашћу и муслиманску власт имали. За њих дошли Французи, Холандци, Јапанци, Енглези; ваљда је и Ст. на индлама фаторије, професионалношћу — ми смо их претворили у нешта хоће. Европјаци су само Европјаци одговорни за нашу садашњу жељу да их отјеремо. Њихове идеје су нас намишљале трети развојни циклус, и тек кад смо појели у Енџици наших господара, дошао нам је воља да се ослободимо. За то је извршио одређен да будем вођа против Енглеског покрета. Не ради се ту, као што брљају европски новинари, о борби између Запада и Истока. Обратно. Ако би Индија остала чисто индијска контеплативна и фаталистичка, то јест прави исток, нико од нас неби помислио на то да абаци енглески јарам. Само уколико сам био изајаци древнога духа моје отаџбине, појавио сам се као ослободилац Индије. Европске идеје бржиљиво припремљене и проширене у нашим школама, продрле су сада у већину и нема више дјјека. Један прави Индијак може трпнати да буде роб; али англизовани Индијци, хоће да буде господар у Индији онако као што су то Енглези у Енглеској. Највише англомани, као што сам ја и то био до 1920 године, постали су безусловно антибританци.

„То је права тајна онога што се назива „Гандистичким покретом“, што би се заправо морало звати покретом европезованих Индијана против енглеских ренегата — то јест против самих Енглеза, који би умрли од стида да када би у њиховој земљи командовали Французи или Немци. Ви сте нам промијенили душу — а ми не желимо више да знамо за ваље престојство! Енглези су у нама пробудили демона политике, који је спавао на дну нашег духа, а сад већ не знају како би га отјерали натраг. Тим горе за њих!“

Један ученик је већ прије неколико минута био ушао у собу, те је направио Махатми ђућљиви знак. Чим је он завршио да говори, устао сам да га ослободим и нахутио сам му се захвално за неочекивана обавјештења, вратио сам се аутомобилом у Алмедабад.

шао начин да се изрази преко узвичених ријечи које нијесу веле обичне, свакидашње, него свете и достојанствене. Тако је постао први стих. Разумије се, pjesник је помало ишао даље и опјевао и друге предмете а нарочито истакнуто личности: владаре и хероје. Карактеристично је напоменути да се у Индији и данас о народним вођама и херојима не обичава го; ворти обичним свакидашњим — пројини говором; него у стиху. Тако и наш народни pjesник најрадије певва о јуначина и њиховим подвизима.

Иако исте тежње постоје код умјетничког и код народног pjesника, ипак се они разликују. Народни pjesник немо ону способност (јер нема ни потребе) ни технику слободу, коју има умјетнички pjesник; да распореди личности, комплицира догађаје, направи заплете. Умјетнички pjesник све распоређује на хартији и тако готово написану предаје другима; док народни pjesник има пред собом људе који његово pjesму имају да усмено чују запамте и дапа истим путем другима предаду. Сувише комплицирана pjesма, не би се могла запамтити и сачувати у усменој предаји.

Народна pjesма полази од свога творца као народна својина, лиштана ауторства, примивши по неки додатак од свакога. Зато биће оправдано оно мишљење, по коме народна pjesма, од свога првога аутора није онаква изашла, каква смо је нашли у народу и забиљежили. Провлачећи се кроз разна паљења, она је често добила од свакога по неки хаљета, да је најпослије добијемо у савршеном руку.

Народни pjesник је сматрао обавезним опјевати сваки догађај, све манифестације живота.“ И данас се у народу чује кад се десни неки необичан догађај, да „то треба у pjesму ставити“, као да кроз pjesму само може добити истински изражај и значај. Неколико таквих догађаја, већ у најновије вријеме, је опјевано и то често од по неколико народних pjesника, који разумије се, данас више нијесу анонимни.

Као што је и умјетнички pjesник слобода у изражају, те бира љепше слободне и на тај начин ствара језик својих дјела; тако и наш народни pjesник створио је специјални језик народне поезије. Ово је изгледа први уочио Герхард Гезман, познанаоц наше народне поезије. — У pjesмама народним сретамо неспорно јуно ријечи, које се не чују у обичном народном говору (сједити, кликовати, незвана дјелати, јездити, дavor и т.д.). Не зна се ријечи су специјално само у народној поезији наступиле. — Народни pjesник се довијава, гледа да нађе лепши израз, да постигне већи ефекат. Кад напријер, описује Ницка од Ровина, он између осталога каже: „На њему су токе ујобате, брши му се по њима просути.“ Овом посљедњом ријечу просути, pjesник је изјавио ефекат много јаче, него да је употребљено онај други, у pjesмама обичјаним „лади су му брши по токама.“ Или у милој pjesму „Бој на Мишару“. Кад путију гаврани од Мишара до Јакупа, pjesник хоће да даде јаснију слику и да се не би понављао, он за једно исто кретање употребљава три глагола: Прелетјеше сву богату Мачву, валовиту Дрину иредобити и поносу Босну иредожеште.“ Сваки употребљени глагол је адекватан прелету који прелазе гавранови.

Ново вријеме је, може се рећи, потиснуло стварање народне поезије, али не потпуно; него га само окренуло другим правцем. Није потиснуло тежњу за pjesничким стварањем, само намишљено технику стварања, те због раширене писмености везало за личност — творца. Тако је она изгубила ону битну особину, да сматра као народна књижевност којој је творца народ, а добила је лично и књишко обљеже.



Војвода поп Богдан Зимољч



Тодор Вуковић командир



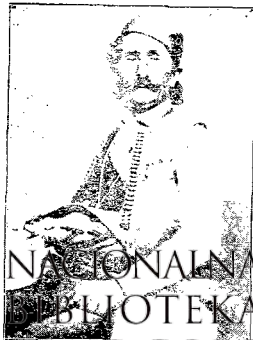
Сердар Блаже Радовић



Војвода Дон Иво Мушић



Сердар Шкријо Кусовац



Дон Никола Радовић



Ђурђе Петровић



Бошко Марјановић командир



Сердар Вуко Средановић



Бригадир Велјко Лазовић



Сердар Вуко Митровић



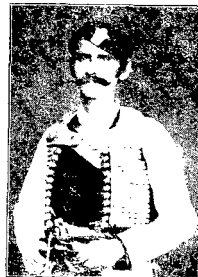
Бригадир Анђо Пантов Петровић



Командир Никола Андријин Ковачевић



Командир Вуро Марков Мартиновић



Богдан Менеджић



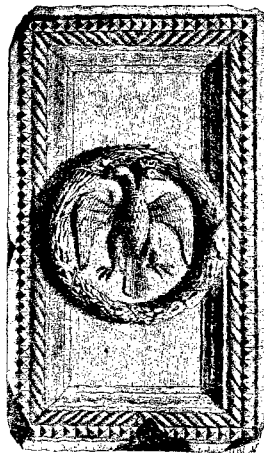
Лука Петковић

Врло нам је жао што немамо слике и других наших знаменитих људи из њих доцесмо и да се потсетимо на нашу прошлост. Ур.

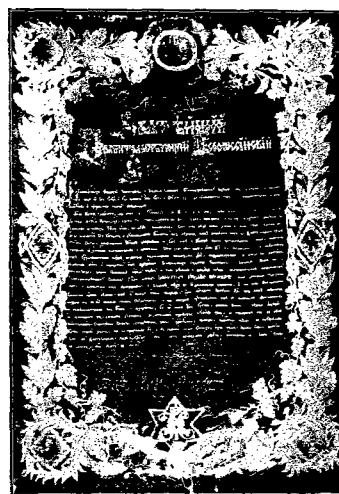
НАШЕ СВЕТИЊЕ



МОНАСТИР МОРАЧА — задужбина Стевана Вукова, подигнута 1781 г.



ПАРСКИ ОРАО на олтару Цетинског манастира



ПОВЕЉА ВЛАДИКЕ РАДА којом је устројачен од Руског Самоа



ПЕШКА ПАТРИЈАРШИЈА — основана од Св. Саве Годиног 1840



МОНУМЕНТ Св. СВЕТОСЛАВА

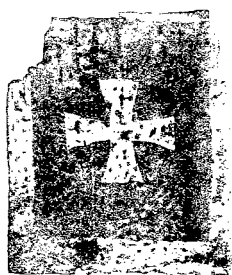


МОНАСТИР БЈУРЈЕВИ СТУПОВИ код Берана

CRNOJEVIĆ
CRNE GORE
CRNOJEVIĆ



МОНАСТИР ДЕЧАНИ — задужбина краља Стевана Дечанског из XIV вијека



БАРЈАК СА ВУЧЈЕГ ДОЛА



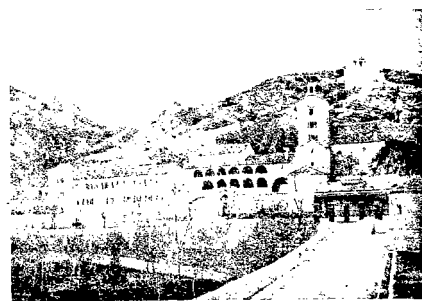
МОНАСТИР СТУЗЕНИЦА — задужбина Стевана Немање, подигнута 1185 г.



МОНАСТИР МИЉЕШЕВО — задужбина Бугара Калоясина, подигнута 1314 г.



ГВАРДИЈА — из доба Владике Рада



МОНАСТИР ЦЕТИЊЕ — задужбина Ивана Црнојевића Господара Црне Горе

НЕКАД И САД

Посланица Светога Петра

ЦРНОГОРЦИМА И БРЂАНИМА

Благородна господо глavarи и народе црногорски и браќи.

Ево су већ прошлога прољећа зипила мјесца пасале тридесет и осам -одинах, откада сам ја постао међу вама Бладиком.

Труди који јесу били најпрво и желаније моје од свакога желанија највише за покорање ваше домаће рати и крвопролића, радећи вас саставити у слободу и у јединство, да се избавите од другога јарма наше скадарског, под којим бјесте у вријеме мојега у туђе земље путовања по несогласију вашему себе подложки.

Ви моје науке примисте, послушасте, и своје оружје витешки у рукама прифатисте и Бог даде вам срећу не само да своју слободу опет к себи повратите, него и сувише, да својега непријатеља у два жестока поља побједите и да његову главу одсјечете и државу скадарску улаштите, од које мира и почивала не имасте.

Ова је побједа име ваше у свијет прославила и учинила, да сви европски народи за вас знаду и да ве почитују за народ славни, народ поштени, храбри и уздани, који своју слободу познаје и својим оружјем брани.

Ја срдцем и душом жељах, да се и више пред свијетом прославите и да вашу слободу јаче и боље утврдите. Молих вас да кулук и правителство поставите, на законах обштим согласним сочинених, да правителство народом влада и да народна дјела у правду, а кулук да эле људе фата и на суд доводи, како што се у цијелој свијет чини, јер без тога не могуће бити ни слава ни слобода ваша утврђена, ни дуговјек. И ви тако учинисте: кулук и правителство постависте, да законик царство и да је сваки законик подложан. Настаде дакле законик међу вама, настаде суд и правда, мир и тишина, вријеме срећне и блажено, радост и весеље за добре и богобојазне људе и за нејаку сиромаш и сиротињу, престаде самовољство, престаде домаћа рат и крвопролиће.

Законик, царствујући кастигом, страшно пријећаше, правителство суд и правду чинише, кулук с мјеста на мјесто ибаше и сваки злодеј од страха Претпаеше.

Не бјеше већ домаће рати ни боја, не бјеше пољаци; ко је витез, ни ко је лежа на домаћи бој, не чујаше се кулега ни тужбање, не виђаше се лица крвокава ни жваки од побитих крвокава и нагрђена главе црном капом ни црну махраним покривене, ни прчиња мушкога ни женске косе острижене, не обливаше се земља, дрво и камен крљува воде браће и не кипише бртска крв из устах васијех, не кукаше мајке за својим сиротињама, ни сестре за својом браћом синовима, ни сироте удовице за својим мужевима огребене, ни жалостна дјечца за својим родитељима сузав обливена.

Путник мирно путоваше, трговац слободно трговаше, радник своју работу весело работаше и чобан своју стаду без страха пасијаше и Богом благословена тишина на све стране пребиваше.

Но будући вам милије зло, него добро, не могасте правителство међу собом трпети, жељени да се опет на обична ваша зло и самовољна дјела повратите и да један другом крв пијете.

Не би вам угодно, да ве људи од свијета почитују добрим и поштиним народом, како сам пређе река, да ви буду туђи грађани и павари отворени, и да имате стину како и остали народи европски, него је вам пржеје и милије, да ве називају алим, безаконим и самовољним народом, да стине и приступишта ниђе немате и да ве ћерају како хајдуке и разбојнике.

Ви сте од свакога цара и краља вољни и слободни, да ви нитко не заповиједа, но нијесте један од другог; ви слободу своју не познајете и

Ко убија Црногорце?

(Исповијест једног комунисте)

Даниловград, 26 марта.

Господине Уреднице,

Прије неки дан предао се националним одредима Баја Станишића између осталих „партизана“ и један мени добро познати комуниста и ево шта ми је испрчао о њиховом „Главним штабу“ и „Революционарном суду“:

— „Ми смо знали шта ће се са нама догодити, тојст, да ћемо пронасти и ми и наша акција, чим су „Главни штаб“ и „Революционарни суд“ допустили да се Црногорци у маси осуђују на смрт и стријељају.

Првих дана побуне, послје 13 јула, изречено је око седам стотина смртних пресуда, већином за наше политичке противнике и оне који су ометали наш рад на селу. Многима осуђеним саопштена је смртна пресуда, али ни једна пресуда није извршена, јер нијесмо хтели да убијамо своју браћу, само смо тиме хтели да их упозоримо, да буду с нама или да нам не сметају.

Таквим радом придобили смо масу сељака и грађана из вароши.

Али такво стање није дуго трајало. Главна команда и „Революционарни суд“ претрпјели су током августа и септембра прошле године пуно измијена на штету водећих комуниста из Црне Горе јер су овај постепено истискивани а на њихова мјеста долазили су странци као Милча Пијада, Црногорац Нелеђковић из Београда, југословенски верујник (Државни из Србије) и један енглески новинар. Ивану Милутиновићу из Пипера, који се није слагао са многим, одређивали су разне мисли да путује, те је увијек био

познати не хоћете; вама је противно све, што је Бог у поштенима људима угодно; ви сте од Бога одступили и сасвим страх Божији изгубили; ви не находите добра и поштења ни у чему, само у своје зло и безакно самовољство; ви не имате вишијех злотворача од самјих себе и вама нико ништа не чини без ваше зајевнице.

Ја вас зналаду у све вријеме мојега међу вама владавествовања учих и настављах на све оно, што могасте служити за вашу корист и поштење и залуду се у толико силе времена трудих, не штедећи ни живота ни измијена мојега за ваше опште народно добро. Да сам то чинио за који драго остали народ од свијета, он би ми био благодарио и ја бих међу њим срећно и весело живио и моје би име у љубави омага народа вјечно остануло, а међу вама је моје срце од вашта злоштина узекло и старост моја оскрбљена, да почивала и радости ништа немам. Не могу већ ни о себе радити, а како ли могу после оправдати и за ваша дјела бесаро-краљевскому гуверну одговарати, него ето ви, Господо Глavarи, владајте се како знате и договарајте се како ћете с народом управљати, а за народ је потреба брже одговарати, да се црне капе у то не мијешају. Само вас молим, да ми на писмо наше мисли дате, како ћу реченому гуверну на ову књигу одговорити, која ће ви бит с овјим листом данас прикавана, да је добро читате и пазујите. Међутијем остajem ваш добробожелатељ и слуга.

И. Петров
Октобра 6-га 1925-га.
ВЛАДИКА ПЕТАР
(Из издања Исторског Друштва — Цетине.)

отсутан, Блажа Јовановића такође Пипера премјестили су из Главног штаба у Оперативни штаб, а Радована Зоговића, Милована Ђиласа и Божа Љумовића одредили су у Одсек за пропаганду, а кад је требало некога судити и осуђити, давате су им и друге мислије, само да не би били на лицу мјеста и да не би кога од привредних спасавали. Тако је у „Революционарном суду“ Црногораца остао једини Будимир Томовић, као тужилац „Революционарног суда“, а он је морао свакога човјека који је дошао пред Суд да најгоре окарактерише, да га тешко терети и да тражи казну смрти, јер ако тако не би радио и њега би одмах елиминирали, па можда и осуђили као неисправна.

Тако су и у Главном штабу и у „Революционарном суду“ били у већини људи са стране, који не само што нијесу познавали људе и прилике у Црној Гори, него као такви нијесу имали никаквих обзира ни према члановима своје партије, и њима је била једина сврха да што више Црногораца буде осуђено и стријељано, и да што више села и кућа буде уништено, да тиме приморали да цио народ буде са њима и у њиховој масовној унијање, не само што нијесмо одређивали, ми обични чланови партије и партизани по селима и градовима, него су против тога неговали и наши водећи комунисти Црногорци, али није им дошле на ум да чују, јер би и ми дошли под оптужбу, на суд и под стријељање с њим.

Кад смо се вратили са Плевља, гоњење, сумњичење и извођење пред суд, почело се примјенивати и према нама који смо били у борби на Плевља. Моши са друговима из Главног штаба и „Революционарног суда“, као да је било криво што сви нијесмо изгнули, те су нас почели оптуживати као бјетунце и издајнике. Од тих оптужених другова многи је тајно осуђен и смакнут без да је то објављено, јер су рекли да су те „не-сигурне“ и „сумњиве другове“ послали у логор у Дону Морачу или на стражу у Санџак, али ми знамо да они нијесу живи.

То је допринијело да су многи исправни комунисти напустили терен Главног штаба и његову Команду и дисциплину, па су се склонили по удаљеним селима код својих рођака и пријатеља сељака, и ту чекају развитак догађаја, јер нити се смију пријавити властима ни вратити под власт Главног штаба.

Из оваког рада ових страних људи, који су се, стицајем прилика и нашом слабошћу, а потогориво слабошћу наших водећих људи, наметнули комунистичкој партији у Црној Гори, ми закључујемо да је њихов циљ ни комунизам, ни револуција, ни ма каква ослободилачка борба, него тотално уништене Црне Горе и Црногорског

Национални покрет

у Ријечкој Нахији

Господине Уреднице,

Национални покрет у Ријечној нахији, у гмењуду витезова, својста долази, као свуда кроз Црну Гору, свијест народа пробудена је, она хоће да личи „губу из тријне“, хоће да сачува своје саставе, да испрши што је у потрешеном путу и да опере руке које су навијешене на црногорског чака.

На Ријечку Црнојевића није требала туђа инцидентна, већ чиста свијест да се од зла бранимо, а све друге приче, споредне су и безвредне.

Од 11 марта па до данас већина народа мушкараца од 18-70 година слагла се на Ријечку Црнојевића, склона сла да под њеном живота брани своје домове од зла домаћера и поврати и краја на покорање све, чим се трезови могу опростити. На челу ове војске стоје опробоји људи: команданти г. г. Јука Цајковић и Воко Дрешу. Ријечка већ претставља велики војнички логор, људи су наоружани, својевјешне храном и другим потребама.

Људи свих села Јањаву се командату црногорских трупа г. мајору Салватору Селатлијери, који се највећој љубавошћу прилаша људе, жели њихове паљење и чини све могуће напоре да обезбеди оне људе и њихове породице како од глади и друге непогода, тако и војнички да осигурају њихову безбједност.

И последице италијански војски авлази да сваде своју партију на Јањаву, само да се оном иза њиховог партије и војничке обављење и ренџе, које је „Мошица“ била употребља.

Са малим узметком питање Ријечке нахије сминуто је данас преко, ред и поредак поварања и вјештака да људи извештају послати Вај у року неколико дана, у коме ће се овамо бити доведено у нормалнај колосек.

Ријек Црнојевића 28-III 1922 год.

Представник општине

Петар Милаћ Петовић

Н.З. Радо прихватио ове ретке г. Представника Петовића и поздравља на њега да нам путем телеграфа шаље извештаје.

Наш поздрав Уредништво

народа. Шта више њихов рад изазива код нас толику сумњу да ми већ почињемо сумњати да они и нијесу комунисти, него нечији други агенти и да свесно раде и на пропаст саме комунистичке странке, бар ове у Црној Гори.

У ове наше сумње увјерава нас и чињеница, што је јесенас, био дошао у Главну команду један изасланик Коминтерне, који је, како смо сазнали од једног члана Главног штаба, тражио да се прекине свака оружана акција према Италијанима, јер да то изазива паљењину кућа и села, и уништење народа, и да се укине „Революционарни суд“, и прекине са осудата и убиствима, јер се тиме ствара незадовољство у народу, а да се сва акција има свести на саботажу и пропаганду; међутим, Моша и Нелеђковић огласили су ово изасланика за варалачу и протјерали су га.

Све ове чињенице говоре, да су странци упропастити и Црну Гору и нашу партију. Ми смо то увидјели, али веома доцна. И зато, колико год је акција црногорских националиста уперена против нас и наше партије, она је и за нас паспасносна, јер ће ликвидирати ово стање, које је и за нас већ било несношљиво.

Ето, господине Уреднице, ко је осудно на смрт Црну Гору и Црногорце!

Београд, 11.

ЧИТАЈТЕ И ШПРИТЕ

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“

као свој национални лист

Привредне могућности Црне Горе

Двадесетогодишња србјанска партиска управа у Црној Гори не само да није ништа учинила за економско подизање ове земље, него је штавише учинила још више пасивном и неплодном, саботирајући њену привреду.

Њихова партиска политика имала је за циљ да Црногорце учини економски зависним, да би их тим путем приморали и на политичку зависност. У ту сврху водили су политику производње чиновничке и службеничке класе, која ће вјерно служити њиховим режимима, а свој народ заводити и запаравати паролом: да Црна Гора нема услова за самосталну егзистенцију и да мора живјети од плата и пензија.

Такав политика београдских властодержаца учинила је Црну Гору устаници пасивном и зависном. Она је подијелила Црну Гору у двије супротне класе: прво, интелектуалце, који су ишли у чиновнике и граничаре, који су насипрот интереса и борбе свога народа чували интересе београдске плукотарије; и друго, селачки и грађански радни народ, који је трипо глад и невољу и водио борбу за равноправност, али који је био без икаквих средстава и могућности за поправку свога положаја.

Годинاما смо тражили исушење Скадарског језера, и статистичким подацима доказивали да би на исушењим пољима створили житницу Црне Горе, која би са двогодишњим доприносом подирирала трошкове исушења. Годинам смо тражили награду Јадранске жељезнице, преко Црне Горе, која би нам омогућила експлоатацију наших шума и рудног блага, и дала подршку за трговину, занат, гајење воћа, јачу производњу свих пољопривредних артикала. Годинам смо доказивали потребу унапријед садије дувана и по здање фабрике дувана, коју смо већ ранје имали, и непобитним подацима доказивали да би ова грана привреде могла подирирти све наше државне расходе на администрацију и инвестиције.

На све наше молбе и протесте партиски режими стално су одговарали обећањима, а није се ни покушало ништа учинити за ријешење ових проблема, а ми смо већ и сами себи изгледали смјешљиви са толиким безуспјешним мољкањем, за које они нијесу хтели чути. И не само то. Нијесу нам дали ни своју вјеру да обрадимо и засадимо за се оним што би нам дало највише користи. На тражење наших произвођача да им се одобри садија од шест милиона струкова дувана годишње, београдска Управа Монопола, да задње године, одобравала је свега по дваесет милиона струкова.

Да Црна Гора може да буде активна, ево доказа.

Ми имамо богате шуме, у вриједности пар милијарди динара, са најскупоцијеним дрветом: орна, јавор, буква, бор, смрча, јела и тиса, чија ће експлоатација доинети бројне милијарде прихода, а развитак те индустрије у односу на бројну радну снагу унаприједио би диродејектиски занат, који је сада већ био у изумирању.

Исушење Скадарског језера, за који проблем је замтгерсована и поцијатска Италија, изтањивања обрада земљишта у Сашку и Метихи, те исушење мочварни и наводњавање Нишкишког и Бјелопаланског поља и Зетске равнице, обезбједило би у потпуности исхрану Црне Горе, да неби било нужно увозити жито са друге стране.

Рационализме и изтањивање гајење дувана, са подизањем фабрике дувана у Подгорици, дало би почваци еквивалент, који би подирирвао све државне расходе на администрацију и материјалне трошкове инвестиција. Да се не би рекло да претјерујемо, истичемо зичиницу: да је југословјански државни буџет за Зетску бовинувају за све личне расходе (плате, пензије, милитине и др.) и саставио једнаквостистије износом свега 245 милиона динара годишње, а југословјанска цен-

Велика Британија у Индији

Давас, глада је Индији у центру највеће читавога свијета и кад се неће без разлога — очекује да ће развој догађаја тако изито утицати да убрзање свршета рата, убргани смо да питањемо жаљу наших читавала дајући им, икакв и суварно, слику дешавање Индије, излажући влакост, потребе и животну праву његаког народа.

Један од наших сарадника, замољен да се прихвати то дужности, настојаје да нас у једном излагању предочи догађаје у Индији, икакв са далекако, славом и богатом Индијом.

Британија и Оријент! Два појма тако чудна и скоро необуђашива, а опет тако дуго меусобно везана и, до недавно, скоро недијелива! Егзотичка, ропска покорност, животнијеска триљивост и привредна духовна замчлатост, с једне; реалност, звјерског уништавање, бескомпромисност и расна надутоост, с друге стране. Двије крајности, двије несхватљиве стварности: једна у другом, два — на самоту тзв. цивилизације — друштвена односа: бесправни роб и неограњчени господар!

Прошлост и садашњост

Несхватљиво је и тешко повјеровати да је у најскоријој прошлости, тамо гдје је некада цветала, послје Инка, најстарија култура читавога свијета, једна шака британских авантура и експлоататора успјела је да својој неважљивој домовини потчини један велики и традицијам, културом и природним богатствима тако моћан народ. Индија, земља толиких уметничких споменика, највешће и најфантастичније архитектуре, земља чувених „Вед“ и „Рамајана“, постала је извор

трална благајна имала је од произвође и продаје дувана на овој сторији преко 300 милиона динара прихода годишње.

Експлоатација старих рудника злата и сребра у Бјелом Пољу, да Кољачица, отворила је пут за увоз мекша и злато, грожђа, бакра, живе, циноба, магнезита, руда доминикана, јасфала и кадје у својој Барској доли, вилтајана, динита у Улцину, а угља: у Бијелом Пољу, Пасевљима, Раданам (у Цети); Осијена би пар стотина милиона динара годишњег прихода.

Унапријечење и рационално коришћење: воћарства, скупоценог јужног воћа: лимун, наранџа, маслина, бресква, смоква, шипак и грожђе; сточног блага и чувених наших млечних производа; туризма, који има најпривлачније морске плаже, на Црногорском Приморју, најдогодније смучарске терене и ваздушне бање на нашим планинама; те лековитих бања и минералних вода у Улцину, Прибоју, Бијелом Пољу, Пећи и Дечанима; дало би нам огромне приходе и унаприједило живот и здравље.

Наша радна снага позната је у свијету као провозаредна. Наши радници расути по свима земљама Старог и Новог Свијета, доказали су да су неупоредиви у снази и преаотвужу, па ће на своје дому бити још врлијинији и продуктивнији. Треба им само омогућити приступојан живот и егзистенцију и њихова радна мобилизација бити ће потпуна.

А близина мора и погодност наше извозне Барске Луке, учиниће експлоатацију нашег привредног богатства рентабилном и за народ и за капитал који се ангажује у овом пољу.

Као што се види, привредне могућности Црне Горе веома су повољне. Треба нам само капитал и добра организација рада. Не мора се почети све одједном. Треба избрати оно што је најпроче и оно што ће у кратком року показати добре резултате. А послје прихв резултата послова ће се развијати и користити привлачати и увећавати.

Треба нам прво створити мир и ред, па онда изврши прени на посао.

И Црна Гора неће бити пасивна како је до сада била, већ ће се претворити у једну корисну радницу, која ће, по својој природи, хитати да се развија и користи и сусједним земљама и народима.

Британских профита, непрестујно врело њихових потреба и прохтеја. Својом познатом демагошко-терористичком политиком, Британци су успјели да дуго држе Индију, а евентуалне националне покрете и борбе за ослободјење угушивали су час влатом и час немилосрдним кљаном у масама. Па ипак, брло је јасно да се тако неће моћи дуго и поштитивна је чинишница да је индиски народ, отрован и моћан, бранио своју независност од највећег и најбескрупољивијег освајача свих времена, Велике Британије, приморан да се прилагођава новим условима и потребама својих господара, све више широко ону незадржљиву поплаву националне стваралачке снаге. И, заиста, на подлози националне и уметничке пропасти, које су — како је изгледало — биле обухватиле Индију, ова бујница стваралачке снаге остављала је нарочито јак утисак. То је било оно против чега су били мећони фаворна Британска дипломатија и њихово влато!

Паметило

Британска политика у Индији, устало као и у другим оријенталним земљама — је политика „мирољубивог освајања, поткупљивањем и вабањем племенских поглавца, малих кнезова, њихових дворјана, мукташа и беспослчара.

Правећи од старих индиских породица пријатне, моралне и националне дегенерике, пуњени их гнојем и нечистошћу, олакшавајући им да се раскрсте са својом религијом и својим предрасудама, а своје развуданости и садистичка „свјетва напаљујући на њихову домова, британски завојевачи организују разне видове превара. И тако, прво, намерају да се и Брилијантима, објављујући им фантастичне дворске непројекте, жена свим ружним болестима, филозофским епидемијама, које ће се, када знала произвезети и отпреними у колоније, страна свом народу а одвратна бијелица, лута и брза, и протретира до кандала доксандеја, и протретира до простоте. Снабдијељујући их порнографским слимама, вестима, књигама, и још друге врсте, у својом модерном филозофском, Британци сматрају да се у племству одужили за све оно што су узели од њих: њихову част, њихов мир и њихову свјест ...

„Размијена добара“

Премда и сами сукопирани, осушени од тропског злата, покривени прашином са свих великих путева свијета и скров гори од чинина, богатојавни неједном у уздржљиви шкрти обичним даном, Британци ипак желе да покажу свијету да се достојно одуђују и индиском народу за „оно нешто сировина“ које узимају од њега. И, у замјену за ова културна добра: јевтине циљине, јевтине чарале, јевтине апарате за бријање и ненадмашно практичне нарамнице, узимају фини ковчаци памук, расцвјетана јрна пиринча, каучук, петролеј и што још све не. Осим тога, Британци су великошудно дали Индији и дипломатске претставнике, а да би иронича била већа на Форен-Офису су рекли да ништа није бесмислене од дипломатског збора на једном староревном оријенталном двору, ништа бесмислене ни егзотичачне.

Земља и народ

Земља огромних богатства, земља егзотичке и мистичнама, Индија — као земља — ипак није изгубила свој вјечни мир. Лагано и блажено дише она и као мајка, с препуним грудима, срећно растерењена и вјечно млада, храни она многе хиљаде поплелених сина, чекајући па своје синове не само слободу и живот него и миран, британски поступак, онакав какав од Британије претрпена Индија никад није знала.

А станоцини, високи, витки, с бронзаним профилом и са сиромашном

испребијаном шукском душом, стрпјене и чекају своју толико жељену и заслужену слободу. Не, они је, како изгледа, не чекају, они чекају да у новом препоруду свијета набу своје заслужено мјесто на својој вједничкој дои. Јер, Британци су својом „хуманом“ управом у Индији послијали страх а страх — често пута — више него храброст рађајунаке. А то ће „Господа са острва“ и сами осјетити на својој кожи, јер „нељудима царство не требајуће“.

Чар и егзотика

Остављајући по страни документе старог сјаја и старе културе, Индија данас — по ријечима једног путописца — претставља све друго само оно што смо ми даној слушају и какаву смо слику у својој уобразињи саставили. Тамо се умире савиен једнаставно и једноставно човека сакрајују у земљу. Ни име не остаје, ни усомена. Једноставно вјештај крадљивци и једноставно ову земљу дрвеном куком, коју вуче пар као баршун мекки, прекрасних бикова с високим роговима“. Ето, ту нема егзотике, нема мјеста бајкама од несрећним принчевима и заљубљеним принцевима, о бесмртности тријела или о надљудским тајнама индиских јојга. „Ако, по нашем схватању, има у Индији нечега егзотичног, онда то није сама земља, него далеко прије по неки британски културни споменик, који стоји као саблост туђе културе, над мртвим пономор времена како су ми, објесници и преврени одметници“.

Дакле, као што видимо, егзотике — у оној смислу у који смо ми навикли да је замичујемо — нема у Индији. А ако страну у животу тамошњег народа понешто може да нагледа чудно, то је само зато, што негде постоји гробница Микел-Анђела, амерички механички плугови и брза спектра гељотине“.

И, на крају ...

Развитаку савремених свијетских догађаја, национална вријест мукотрпнога индискога народа, највише се у својој жестији, Јер, највеће, што се догодило: распада се Велика вјера истока у непобедивост Британије, за увјек је слоњена чаролија вјећног злата, вјећног оружја и вјећне нечуване охолости. А све остало ће доћи само по себи! ...

Ловачке приче

СТОЛЕБЕ ЈЕГУЉЕ

Чувени ловач К. уз расламскако оглаште прирече:

Урамо Је, као и обично да зору преварим, Отидох до дољеве. Загари превазом штеку. Сунце се поче да оне ко помалати и позлати брда и дољеве да те миљина просто пружима.

Тот Гутра пошто ми се не тобање да идем на дивљак. Упутих се води. Заборавих рећ, да сам се нечећ био поставио кошице у Морчу. Олог ти да видиш, а да ли је што год до кошице ?

Суосту се низ кетине до воде и до мјеста гледе сам био суосто кошице. Загазих и заузех један па други. О, браћо са гај мој! Није да нешто одржим трам! Коша ту је! Јегуља свиња, да ќе даљак, као стено добаљ. Вјугаљу се и трасу. Свејесе овака да се воде вути ки да је витор добећ. Ја ти скривн чуламо, ја тишећ одржим трам! Коша ту је! Вода, да ја гледа, а она је пакљена ка змија, мислиш да је већ доচেат воде понамо главу па отвор кошица ја ти вљас куцајомо па јој сапошћу главу. Тако трам се дошува. Већка, из овај вршном и пакљеним куцајом до па брајег. Овојоан да ми се кошица дивљак ја тишећ починем и запалим јегуљу, па онда ја тишећ одржим трам! Коша ту је! Престоко вјегусту Маркова свиња, као што се са друге стране иде Јован Жиљакев.

Знам да је ми затрвају јегуље. Жао ми дат — а тешко одело. Што ћу? Немам се свијет, дивљак главу. Ја тишећ као Јован Бребе вода у циљев од чељине, то исто се са другом урадах — па ти онда чимљиво о радеку, па ми думаче!

Срњотх се ваташ с Јоаном, здрависко се, разговарасмо, задуваљисмо и лињо развијисмо.

Како бјеше подмаљко, ја глалда и жељда да се јегуљама сладим, а тешко ми чекал да се пригљу пошто доћем кући, навишеним циљом и олаћем олаћем обављам обављам ораса једна да другим. Вјегури ми ладу да су јегуље измачене из циљем пољеле и кроз отворан прозор право ладе па тињав у који лаја жана тек бјеше васула јуа.

— Прелаз са 4 те стране —

рењем ових других довела би до овога преуређења.

Оригиналност или основна теза марксизма није дакле у проповиједи пролетерске револуције, већ у томе, што Маркс и његова школа слом капитализма и побједу пролетаријата приказује као нуждом историјски процес, који има да дође легалним путем. Другима ријечима, када би капитализам једне државе достигао и прешао свој врхунац, комунизам могао би пронаћи из њега самога као његова унутрашња економска нужност. Према томе и на основу тога, пролетерска револуција претпостављала би, по Марксу, једну земљу на највишем капиталистичком развоју. Некапиталистичке земље по Марксу, не би могле доћи до комунизма без претходне капиталистичке фазе. Ово и јесте основна и главна теза школе научнога социјализма, па и њена позната такта.

Упоредјујући горње учење Марксизма с' економском стварношћу у Црној Гори, неминовно долазимо до закључка, да је цијелокупна акција црногорских комуниста сушта обмана свјесних лакљиваца, који се руководе грубим, себицим, страначким, политичким интересима ради власти. Пошто су се оружаном силом наметнули народу, та господина из Пинера, изметнуше се у једну олигархију политичара од заната, којима је главни циљ, да путем експлоатације, пљачке и убијања народа што више извуку од њега користи за себе и за своје партизане.

Зна се, да индустрија и фабрике, створене од стране буржоазије, организују раднике. Та два елемента потпуно ишчезавају код црногорских комуниста. Зато су они сасвим измислили и поставили класну борбу „пролетаријата“ и „буржоазије“ у положај фиксне идеје, која не одговара стварној чињеници постојања капитализма и капиталистичких односа у Црној Гори. У Црној Гори пролетаријат и буржоазије нема. Историјски није их никад било.

По званичним подацима бановине из 1931 године, у читавој Зетској бановини било је запослено свега радника оба пола 2817 људи. У 16 срезова данашње Црне Горе под оккупацијом, њих уопште и нема, јер индустрија и ако мала мјеста Зетске бановине, остала су ван њених граница. По подацима Занатске коморе у Подгорици из 1935 године, занатство и трговина изумиру, а индустрије нема. Народ у Црној Гори, у колико се није повремено и снажно расељавао, од увијек је живио од ситне земљорадње, сточарства, прилива новца из Америке и др. земаља, куда је одлазио велики број Црногораца ради зараде и новчане помоћи из Русије. Ово су појаве усљед пасивности Црне Горе.

Код оваког сиромаштва Црне Горе поставља се питање, каква је то економска нужност или класна неједнакост у смислу акумулације капитала по Марксу, натјерала црногорске комунисте да економски племенску примитивну сре-

Духовна и морална глстава

Човјечност

Човјечност је скуп свих духовних и моралних одлика које човјека чине човјеком у правом смислу. Црногорски народ кроз своју хиљадугодишњу егзистенцију, традицију и културу, одјеоговао је своју човјечност у толикој мјери, да је специјализирао своју особену индивидуалност и дао јој своје особено име: *Чојстао*.

Док су остали Јужни Словени олмамама након завршене сеобе народа и насељена на Балкану потпали под власт Византије, Франачке или Угарске, и од тих народа и држава попримили извјесне духовне и моралне особине усљедом друштвеним и економским законима њиховог културног и друштвеног развитака, и тиме поколебали своје духовне и моралне одлике; Црногорци, будући да су од првог дана насељена на овоме тлу били слободни, успјели су да одрже своје старо здружено — племенско уређење: старословенски карактер добродушних номада, социјално осјећање, поштене, осјећај правичне, храброст и идеал слободе.

Отуда је, код нас, кроз вјековну народну слободу и сувереност, слобода личности и слобода народне целине добила форму ошештанаго права и светиње, за коју се све даје, па и живот. То је наш *култ слободе уопште*.

Кроз осјећање личне слободе свакога појединца, те кроз осјећање слободе народне целине, као ошештаних права личности и скупине, Црногорац јо одгојио и *култ права и правиче*, како за појединца тако и за народну целину.

А култ слободе и култ права и правиче, као човјечких права уопште,

НАСИОНАЛНА
дрина — национална високост изражену, преуређују у комунистичкој организираној класи за то немају ни једног човјека? По Марксу учење о класној борби је дијете капитализма, реплика и прапорак капиталистичке ствари. То смо видјели.

Уосталом, закључак сам по себи се намеће. Црногорски комунисти нијесу марксисти, нијесу ни комунисти, јер своју акцију не изводе из научног социјализма. Њихова акција није ни национални покрет, јер су објавили рат својем народу. Краваца дјела, које врше комунисти по Црној Гори нијесу ни политичка дјела, зато што нијесу управљена противу извјесног државног поретка, јер послније капитулираше ми смо окупирана земља. Убиства и пљачке црногорских комуниста, то су обична кривична дјела, која се чине из користиљубља попут Хољмољских разбојника. Организација црногорских комуниста није ни политичка у смислу странке због тога, што нијесу нараз народне воље. Дакле, то су обични зликовци, који пријете пропању нашем народу. Ослободити земљу од таквих типова и деликвената то је света дужност свакога Црногорца.

Националисти! Напријед, само напријед синови! Напријед с пушком да ослободимо народ од домаће тиранције. Сви под заставу националног фронта! Устају мртви, васкрасави јунаци са Граховца, Вучјега Дола и Мојковица, да ослободимо Отаџбину од црвене авети. Вратите се су сјени наших славних витезова, на челу чета националног фронта, да их јошт увијек воде у побједу, у славу!

— Др. Хајдук Петковић

условили су и човјекове дужности, као помоћна средства за одржање тих права; дакле, развили су и култ човјечких дужности према појединцу према народној целини и човјечанству.

Наш култ слободе, није означавало самовољу личности и самовољу скупине, већ слободу на живот и рад, слободу егзистирања личности и целине, у границама духовних и моралних прописа које човјека чине човјеком. Наш култ права и наш култ дужности, нијесу означавали, ни неограничено уживање које тражи урођени егоизам, ни ограничавање човјечких потреба и уживања његовог достојанства и части као човјека; већ су усклађивали човјекове потребе, са његовим резултатима рада.

На тим основним духовним и моралним законима, ми смо изградиле своју човјечност, црногорско чојство, које је садржавало наше друштвене и моралне прописе: слободу, право, правду, дужности, понос, част, образ, искреност, истину, племенитост, хуманост, сасјећање, великодушност, љубав, броство, пријатељство, вјерност, самодрижност, разумност, постојаност, разоритост, попустљивост, покртврвовање, родољубље и патриотизам, јунаштво, витештво, хероизам и општечовјечанско мирољубљивост.

Не дијелећи слободу од права, не дијелећи права од дужности, не дијелећи појединца од народне целине, и не дијелећи своју националну народну целину од других народа, Црногорац је својој човјечности дао универзалан карактер, који црногорских духовних и моралних закона, на које има право и који су дугачки и тешки и извршавају се, појединци и свака народна заједница.

Тим је наше човјечност — наше чојство, појединачно основни друштвени закон, па како то није био писани земаљски закон, него је знао сваки појединац, свака кућа, свако браство, свако племе, свака нахија и црногорина народна заједница.

По његовој постојаности и извршљивости, чаме нијесу требали никакви доноси и закони, који и никада не бицају друштвена сила и власт; јер је наша друштвена организација била таква, да је сваки појединац вршио контролу прво сам себи, а онда и сваком другом појединцу и читавој заједници. Сваки члан куће, брства, племена и нахије, водио је рачуна о части, образу и угледу своје куће, брственичке, племенске и нахијске заједнице; а свако од тих посебних друштвених целина, путем својих народних старјешина и путем својих зборовца, контролисала је свакога појединца у извршавању тога основног друштвеног закона.

Тим путем, наша човјечност, наше чојство, постало је саставни дио наше брље, духовних и моралних култа наше народне целине.

Не су они и какви су?...

Команда љешкопољског партизанског батаљона:

Командант: Јован Ранчевић, пензионисани артиљеријски потпуковник. То је онај који је у бишњој Југославији путовао на своје одређиште у Книн, из Котора преко Пеџи.

Замјеник команданта: Даница Миљковић, бивша чиновница у Скопљу.

Команда зетског партизанског батаљона:

Никола Карадагић, инт. потпуковник, Један од оних који су покркали касе и магацине.

Спасо Дражић, селак са недоучена дванаесте основне школе, врши дужност политичког комесара.

Милан Вукотић, отпуштени чиновник Финансиске дирекције врховни је војни референт зетско-љешкопољског партизанског сектора.

Хроичар

Положај Аустралије и њене одлуке

Аустралијски Министар Иностранних дјела, који се сада налази у Вашингтону, дао је нови доказ незадовољства које код Аустралијанске владе против Енглеске, која је данас у свакоме дјелу својега Царства угрођена. Он је препоручио образовање Ратнога Сајета, у којејму би била заступљена такође и његова земља као и Нова Зеландија. Аустралијски Министар је изјавио да би овај Ратни Сајет требало да одлучује само о политичким питањима. Истакао је да га је аустралијски министар претједник оупиномоћи да се посавјетује са Рувелтом о будућем вођењу рата на Тихоме Океану, који ће одлучити судбину Аустралије. Изјавио је да би било логично да се вођење рата из Пацифику повјери Вашингтонској влади, јер се Сједињене Државе налазе ближе ратишту. Став Аустралије ушао је у врло деликатну фазу.

Заузимање разних важних острва са стране Јапанских снага у Тихом Океану довело је Аустралију у врло тужак стратешки положај и компромитовало је такође и са економске стране, пошто отежава свако снабдевање са стране. Рат би ограничио а може се рећи и онемогући сваки извоз, заоштривши сукоб између партија које заговарају рат и оних које су против њега. Ова посљедица почела је да у задње доба развија интензивну активност на пољу независности, и у националном смислу. Поједини политички кругови устају против Јапана што је дозволила да се образује експедициони корпус који се сада налази у Африци, на блиском истоку и на малајском полуострву. Тај корпус броји око 250.000 људи, који су регрутовани од оног јединог милиона способних за оружје, а који би сада били од велике користи да су у домини, јер би могли да послуже за одбрану континента, пошто су свјесни да је усљед слома код Сингапура и на Исламској Индији ситуација постала катастрофална, тим више пак што су сви претрпјели губитци пали скоро искључиво на аустралијцима. Што се тиче трговачких бродова исто тако, јер је већина потопљених припалада аустралијанским поморским друштвима.

Дакле посљедњи кобни час и за тај најновији континент већ је куцнуо и сада личи мора да одабере правца своје политике: или са Јапаном или са Енглеском.

Прили случај води ка независности и слободи, и да економски организам Аустралије потпуно је као протучуслуга у интересу сфере Јапана као интеграција његове приредбе и да се потпуно откачи од британских интереса. Јапан нема територијалних претензија.

Друга могућност предвиђа најоштрији рат у коме не може Аустралија да се нада у побједу, пошто нема никакве војничке спреме ни воље за озбиљнију борбу.

Али по свему изгледа, а нарочито по неистинитим обећањима што је Велика Британија у своје vrijeme широким понудила, да ће се Аустралијанци одлучити за прву тељу, која по свему одговара кодино менталитету народа толико и вјерношћима које је овај рат у посљедње vrijeme скроз преобразио. Ако таква одлука чини падом свјесне земљу од тешких трозата што рат за собом носи.

ГРАЂАНИ!

Ради угледа наше земље, старате се на сваки начин да одржите чисте улице и тротоаре испред ваших кућа радња и дућана.

За стручно образовање наше младежи

О чему су учили нашега сељака

Црногорцима је остало по традицији да своју оmlадину шаљу у школе општег образовања (у школе јединственог образовања — гимназије. И мушким ђацима родитељи су цијенили само гимназију, те им је жеља била да, по свршетку гимназије, студирају неки факултет којега изабере њихови синови или кћери; да што прије заврше универзитет како би постали чиновници. Ту се није много водило рачуна о избору звања, а савремена наука сматра избор звања као један од најважнијих својих задатака. У данас се касније видело да изни баци кад сврше гимназију, мисле у који би се факултет уписали. Написује су одабраним струку — факултет.

Сиромашнији ђаци родитељи су се угледали често пута на мушкенице. Но ипак сиромашнији су били навикли да им син учи гимназију, докле год се даље може издржати, макар то било неколико разреда гимназије само да би имао бар неке квалификације како би се примио у чиновнички кадол. О каквом стручном средњем школарском образовању оmlадине скоро се и није водило рачуна, или ако је, то је било и сувисше мало. О стручном образовању за трговачки позив — трговце — није било ни спомена. Још мање се мислило о занатском школару. Презрењем се сматрао занатлија, све до прије 2—3 деценије. Често пута се са потсмјехом сматрало и једно и друго занатлије.

Баци ради тих и таквих навика била је трговина у рукама црногорских млишмана или странаца: Албанеца, Црногорца и др. Занатство исто тако. Занатство је шта-више у рукама Цигана. Они су били ковачи, лимари, калације, котлари и слично.

Краљ Никола је настојао да се те црногорске навике измијене. И данас постоје неке занатске поведле на којима су исписане његове значајне ријечи у корист занатског развоја. Није превисше било ни у томе успијех.

У Црној Гори, као југословенској покрајини, у мизинудм двијега деценијама није се много успијело да се то стање поправи. Средњих стручних школа је било премало. Била је 1 учитељска на Петњицу, 1 трговачка академија у Подгорици, 1 богословија на Петњицу. Нихових средњих стручних школа исто мало (1 мушка занатска са машинско-браварским отјеском у Подгорици, 1 пољопривредна у Бару и неколико нижих зан. занатских школа). У Санџаку је стање било слично (1 мушка зан. школа са плетарским отјеском у Беранama и 1 учитељска школа у Беранama). Гимназија је било и превисше (у Црној Гори 8, у Санџаку и осталим мјестима Зетске бановине око 20). Шта више било је мјеста где их је било по двије (Подгорица 2, срез барски 2).

Средњих техничких школа, виших пољопривредних, односно средњих пољопривредних школа, уметног занатства или других средњих стручних школа није било у цијелој Зетској бановини, док је скоро свако средње мјесто имало гимназију. Грђанских школа је било сувисше мало (у Старој Црној Гори 2). Добре најуре — предлози — и захтјеви меродавних стручних старешина школа из Црне Горе су остала само нерализоване жеље. Кривца пада на општи систем просвјете поратног доба.

Када се узме у обзир да стручне школе имају двоструки задатак: Осим образовања у струци, оне су дужне да даду ђацима и завршно морално образовање. Тако оне чине заједно са јединственом школом — школом општег образовања — складну целину у двоструком смјеру. Прије свега оне образују стручне раднике док јединствена школа образује људе. На тај начин јединствене школе имају задатак да ђаци чине уљубљенима тиме што ће их подићи на степен цивилизације, стручне школе настоје учинити их културнима. Оне ће их учинити да културна добра примение и да их у-

множе. Не треба губити из вида да су стручне школе већинмо школе рада. У њима се пракса и теорија допунују. Колико год помаже теорија, пракси, толико помаже пракса теорији. Ради се често пута учи радеш. Још један корак потребан је стручном образовању: од теорије — размислања — или пракси — раду —; од праксе — рада или теорији — размислања, јер теорија ниче из праксе и објашњава је. Тиме користи њеном разумијевању. Ту се пракса са теоријом спаја.

Према томе, шта би требало предузети? У првом реду дати свакој стручној школи живот, омогућити ја да живи, дати сва потребна средства за њену егзистенцију: створити интернатски живот у њима; дати стипендије — новчане помоћи — бољим и сиромашнијим ђацима; помоћ у одјећи, храни и обући; осигурати их стручним занатским особљем и т.д.

Нове школе отвараати тек када се покаже добар резултат садашњих школа.

У нормалном — мирном — добу требало би отворити ове нове школе: у Бару, Даниловом граду и још гдје се укаже потреба, по једну средњу пољопривредну школу; у Подгорици проширити садашњу мушку занатску са још 3 отјеска (електротехничким, грађевинским и тесарским или златничким) средњу техничку са неколико отјеска, који буду постојали у мушкој занатској; у Будви мушку занатску са 2—3 отјеска, од којих 1 свакако тесарски; у Нишњини пољопривредну са отјеском стоцарским и још коју потребним; у Колашину шумарску, у Петњицу и Подгорици школе у мјетних заната. Уз све то и неколико нижих челарских, перадарских и вођарско-војнопривредних и више женских занатских школа и даљу обуку занатску. Било би потребно основати и 1 трговачку школу у мјесту где има највише трговца.

Наравно, да овајкав један просветни стручни програм могао бити извршан само у мирном и смирном добу, приликама да поменуте крајеве.

Италијанске власти узеле су у обзир ову изложбу и непобитну потребу и већ раде да најрије изоставе програм по којем ће накнадно извести организацију у овом смислу. У.

Шеста Рузвелтова колона

Рузвелт је говорио на конференцији штампе, те је обратио пажњу Американцима на шесту колону, коју сачињавају особе које свјесно или несвјесно проводе оне идеје које је израдио пета колона. Он је одбио да се изјасни детаљније о тој шестој колони, будући да би — рекао је он — морао да спомене имена многих особа, које се налазе присутне у његовој соби. У шесту колону би имали да буду убројани новинари, радио, породични кругови, једном ријечју све или скоро све у земљи.

ОГЛАС

Молим сваког оmlади ко нешто зна о мом брату Осману Мандићу, пиљару из Подгорице, који је нестало дана 4 новембра 1941 године на путу од Петњица до Подгорице, да ми изовли јавити ма шта о њему — уз награду.

Унапријед захвалан
Ешхем Мандић, трговац
Петровић Кеш Мила 8р. 21

ОГЛАС

Молим свакога оmlади, коме је познато о моме оцу Стевану Басоринићу, трговцу из Новог Пазара, и његовој породици да ме извјесте преко Уредништва „Глас Црногорца“ на Петњице. С поштовањем,
Јелица Вулишић

Позната је истина, не само код нашег народа, него и код много напредних да је сељак поштовао учена чојвјека, писмена, јер сам недовољно учен и просвиједан, вјеровало је наученим и паметним од себе. Због тога је и поштала она позната изрека: „какав је свештеник и учитељ, такви су му и сељаци“. Разлика је само у томе, што је код других културних народа утврђен један ред: ко је позват да учи и просвједи сељака, било за господарство, било за просвјету, било за подизање општег националног и културног стања. Код нас хвала Богу, слабо је кад постојао такав утврђен програм и за друге ствари, а да се мисли како ће се властни подизати економија, просвјета и уопште култура, код нашег сељачког свијета, на то се слабо мислило. Нешто из нехатности, а више мислеш, да то баш и није потребно, да ће то доћи само од себе. Село је било усамљено. Било је времена, када је звани и незвани скочио да поучава сељака, бгме свак према својим потребама и својим личним интересима. Ако је било до политичког учења, онда се пријело оном најпростијем начину; јвим средствима уништење политичког противника; паљевином сијена, сијеченим виноградом и вољака и свим другим злочиначким начинима. Што овај политички систем није код нас у Црној Гори, у потпуности прирњивањем има се захвалити, не слабом енергији агитатора, већ урбоном поштошћу и задовољством нашега сељака у својим имовини. По оној народској: „Брани своје а поштуј туђе“.

Ако се тако говорило у употреби новина, а зна се, побољшање његове пријатељско је било, једно да он у тоном случају није није могло бити уопште неким успјесима. Просвјета се налажала, јер је била извођена на шире основе и са недовољним материјалним средствима, а резултат је био у томе, да је обично село, послије основне школе, а даљом родителјској дао цијелог стеченог знања, умно тешком муком и својом радношћу у тој неважној колони на шесту колону, а не на шесту колону. О другим социјалним и културним старанима није вриједило ништа писати, јер нити је било много њих, ни много уложених материјалних жртава, па природно ни неких видних резултата.

Ето на тако неспремнога, нарочито нашега црногорског сељака, како у политичком наспитању, тако неспирног у својој привреди, навалили су последњих двадесет година разни агитатори а нарочито наши Христиос наши комуни — сада звани партизани.

Што они нијесу успијели да изврше какав већи подвиг — побуну и у бившој Југославији, није то ради поманька воље код њих, него из простог разлога, нијесу имали оружја, нијесу имали мобилисани, а власти југословенске, ако нијесу томе сељаку помогле Бог зна како, али су ипак оружаном силом пазиле на то, да му се оно мало њивиче и кућишта сачува, да му их нико не може сијом или да узврати или му на њих омогућити рад.

Капитулацијом Југославије наш се сељак вратио својој кући и видићи пријатељски однос талијанског војника према њима или је предао оружје својој команди или га бацио, сматрајући паметно да је за њега борба свршена и да треба да гледа своје послове.

Црногорски партизани не само што оружје нијесу предели, него намјерно или глумом дозволом извесних одговорних лица, понијели су из војних магацина што су понијети моглн; оруђе склоњили и очекивали како они кажу „свој час“.

Искористијући вјеру Црногорца у некадашњу Русију, они су добро наоружани, са вјешто протуреним најљачким вјештинама, нешто милом, више терором и силом, нагнали неоружа-

ног сељака да са њима пође и онда извршише онај неујачини, непатриотски и нецрногорски подвиг — напад наа леђа на једну аутомобилску колону италијанских војника на кошћеламу.

Ово је био почетак њихове срамне игре и од тада почиње једно несретно проство нашега сељака, не под талијанском војском, него под његовим одрешеним синовима — партизанима. Прије овога рата, један сељачки син, свршио је високу школу, добио мјесто негдаје у Хрватској и јавља се своме роду сељаку и не пише му, што би га могло интересовати о тамошњим сељачким приликама, него он свршени чојвек, обраћа се њему сељаку на отвореној карти и пише му, како се добро осјећа и како су се у њега као наставника залубише све ученице. Лијени примјер њиховог васпитања сељачке оmlадине.

Био ми пријатељ принуђено, да се проширо зиме нађе у једном селу у близини Ријеке Црнојевића. Сједу увече крај отишати у сељачкој кући, разговарају о свему. Упадају партизански наоружани са звјездама и чудима, разговору замукне, њима се спрема вечера — богата, вино и кафе. Нико не говори само домаћин, коју кроа зубе, они наговештавају побједу. Одлазе. Пита ми пријатељ домаћина, зашто је један сељак стално ћутао. — Одговор прост. Казао је партизанима да може рад потрајати, те да се мајнају ћорача посла. — Одговор: кундаком све му предање зубе сломили и забранили сваку даљу ријеч. Ово је заиста слобода, а оно прво васпитање.

Однарођавати наше народ, проповиједати сељачким дјевкојкама, да је срамно чинити оно, што је срамно преговорити и у веселом а мало васпитаном друштву, одржавати сељаке од 70 године да чине намет дјевојчарама са села и из вароши побеглих од образа и људи, пуљвати на шкрву, и наше свијетле традиције, те се зове код нас бити партизан и партизана. Живијети осам мјесеца на рачун онга сељака и дјети оно сиротније посљедњу прштуту, посљедњи сир и крголу, те се зове код нас борба за слободу.

Убијати невинне људе, жене и дјецу, каже се да је патриотизам недати сељаку да сада у овим тешким временима, баци које зрно у земљу, ако му је од ових изрода претекло, и спречавати га пушком и бомбом да то уради, то се зове, вршити свјесно саботажу. Казали смо што нам је на днуи, а да видимо а што можемо за спасене њега.

Доста је било шиљања маслиново границе братоубицама, јер је то поклекати или глумити и кукавичулк или обоје звадени. Заведеним и под терор овљелином, омогућити повратак; да би могли у миру са својим старим родитељима и браћом и сестрама, окопати оне мало њиве, да не поскапамо сви од глади.

Ко је за мотику, нећ копа, ко је за шило и вретено, на посао, само нека су руке чисте од бртаске крви. За господу странце, који се непозвати умјешање да нас усреће, ради изневјере гостопримства, по заслуги, сјејером по глави.

Што се тиме после штаблија, мислио да није право, ради поклане дјене и псећих гробаља, одликовати их Обилња медалом, Даниловим крстом или Бијелим орлом, они анају законске прописе, нека оставе овај народ на миру, и ако имају још мало образа и поноса црногорског, они треба сами себе да суде — мушкет је за њих најмања казна.

Немамо што чекати него најријед. Чешће

Данашњи број „ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ штампан је на 18 страна. Оглашује у „Глас Црногорца“

КОМУНИСТИЧНО КРОВОШТВО И САДИЗАМ У СРЕЗУ КОЛАШИНСКОМ

Исто оно што је била Сурдулица у прошлору року, то је данас постао Колашин, од момента када су ушле партизанске трупе у њега. Причало се свашта али се тачно није знало ништа шта је било са несрећним народом тога краја. Ријешено сам се одмах и отишао да лично видим последње велике партизанске борбе за народ — али боље рећи противу народа — Јер они је не боре ни противу кога другог него противу свога сопственог народа.

Страхоге на које сам наишао не могу се нити исписати нити описати. Не могу наћи поређења са којим бих могао сравнити њихово држање, јер то није била власт него укривање ко ће од њих власт да олакча, ко ће више и на зверскиј начин да закоље и убије особа, ко ће боље измислити што зверскију и што тежу смрт појединцима. У току дана су се првилли маљери, оштрило коље, оштрили ножеви са којима су ноћу невини и несрећне жртве биле злостављане да би на најтежим мукана испустиле своју напанувану душу. Када би само могао колашински Луг да проговори, можда би он једини био у стању да нам понови онај јук, ону писку људи који су на незалопаним мукана рајдали се са животом.

Власт насилна, целостава, злочина, названа општим именом партизанска власт — да би се одржала, поред осталих лудачких средстава за своје одржане завела је т. звано „Пасје грабење“ у Колашину.

Шта је рађено са људским жртвама и са тим несрећним љешевима у колашинском Лугу званом „Пасје грабење“, какав је то био масакр, каква су то била недела то не познаје до сада историја кривиналшта на свијету, нити људска штампа не може схватити, нити чини ми се да је то била исто злока што су устани радили са српским живљем по Босни, Херцеговини, Јужерној Далмацији и Лици.

Мјесто свезок објашњења, а да би се бар у неколико ублажило те грозоте у нашим ријечима, дају вам само комунистички извјештај једног броја извађених љешева, те у грубом пољцима овог извјештаја надрешете бар едан дио тих садистичких грозота.

Извјештај гласи:

Команданству дилског Четничког одреда
Према наређењу Командантовом потписата комисија редовно је присуствовало ископавању љешева у колашинском Лугу, и у прилогу достављам списак љешева са озаконом главних повреда на њима. Услед влажног темена и дужег лежана љешева у земљи не постоји могућност утврђивања њих, нарочито ситних повреда.

1) **Косио Медуница**, санитетских чиновник из Дријевца, среа колашински, тар 46 година.

Повреде: Лобана изломљена од удара тврди предметом. Очи извађене. Дари ножем на два мјеста на лицу. Боди ножем на врату. Обије руке сјечене у надлактичном предјелу. Три лаве ватреног оружја у лијевој грудном предјелу.

2) **Аро Мишић**, учитељ из Колашина, стар 62 година.

Повреде: Лијево око извађено. Убои и бајонета по лицу. Велики убој ножем у вратном предјелу. Убој ножем по објима рукама. Трећи прст лјеве руке одсјечен. Пушчане ране у цијелом грудном кошу.

3) **Савезар Лисички**, стар 29 год. екар из Колашина.

Повреде: Ударе ножем у лијево и лезави. Велики удар ножем у лијевој ратном рачионоу.

4) **Мијо Грубач**, месар из Колашина, тар 24 година.

Повреде: Удар тупим предметом у гелуду лијевог слепоочниче. Удар ножем у десном грудном предјелу. Удар ножем у лијевој леђном предјелу.

5) **Савосе Владановић**, месар из Колашина, стар 38 година.

Повреде: Удар ножем у десном грудном предјелу. Двије пушчане ране на глави, једна на грудима.

6) **Јован Влаховић**, земљорадник из Бабаља, стар 70 година.

Повреде: Ударом ножем по лијевој грудном предјелу са улазним ранама по љеима.

7) **Зорка Лашкић**, из Мојковца, стар 20 година.

Повреде: Двије пушчане ране у лијевој дијелу лица. Удари ножем по цијелом тијелу.

8) **Машан Бошковић**, пиљар из Колашина, стар 35 година.

Повреде: Удар ножем у десном вратном предјелу. Двије пушчане ране у лијевој грудном предјелу. Удар ножем у десном грудном предјелу. Велики рез ножем у предјелу труха. Трбух извађен.

9) **Радојина Лакшевић**, земљорадник из Таре, среза колашинског, стар 35 година.

Повреде: Сломљена десна рука и удари ножем по њој. Удари тупим предметом по лобани. Ударом ножем по задњем вратном предјелу. Пушчане ране у десном грудном предјелу.

10) **Босилка Вешовић**, сељанка из Планинице, стар 20 година.

Повреде: Ране ватреног оружја улазно испод лијевог ува, излазно испод браде. Друга излазна испод јабучице.

11) **Мића Грубач**, пензионер из Колашина, стар 47 година.

Повреде: Ватрена рана у области средњег грудног предјела. Лијево око извађено.

12) **Шкејаковић Јазар**, пензионер из Колашина, стар 60 година.

Повреде: Удар тупог предмета на челу. Лијево око извађено. Рука слоњена тупим предметом. Испод лијевог рамена рана ватреног оружја, а на врату једна бајонета.

13) **Софија Јововић**, сељанка из Липова, стар 24 година.

Повреде: Лијева лобана развучена у области потлине кости ране ватреног оружја. Ни једна рана у стопи очички.

14) **Жукић М. Зорка**, жена М. Жукића, из Синајевине, стар 40 година.

Повреде: Рана од ватреног оружја, улазна на јабучицу излазна на средини врата у области кушанице.

15) **Реућ Мишић**, земљопрадник из Речина, стар 53 година.

Повреде: Рука прелоњена у надлактичном предјелу. Десно уво и десна јабучица расјечени су оштрим оружјем. Горња вилица и усна су размрсорани тврди предмети са словом горње вилице и свих зуба. Ватрена рана са улазним отвором испод лијевог пазуха, а излазна испод десног.

16) **Савезар Јазаровић**, судија из Липова, стар 50 година.

Повреде: Заклан ножем испод грла, једна улазна рана ватреног оружја изнад лијевог сиса, а излазна испод лопатике на љеима. Лице од уста до чиниу расјечено и поврђени му сви златни зуби које је имао.

17) **Мијо Милошевић**, бановински чиновник, стар 32 год. јединац у три куће.

Повреде: Једно око извађено. Разбијене вилице. Полумљена зуби. Обије руке и једна нога полумљена. Расјечен грудни кош и трбух. Извађено срце, цигерне и желудак. У грубу нађен у згрченом стању са срцем стегнутим у десној руци.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

- 1) Др. Влад. К. Петениќ с. р.
 - 2) Далежић Ђозоко суд. привред. с. р.
 - 3) Н. Ђурићкић об. жетивине с. р.
- У једној тој и по свјим грозотама нечовику у свијету „Пасје грабење“, хришћанских љуна заковано је још преко 200 несрећних жртвана. Прије стрељалиха, ове су жртве слагане до голе може ими оставити у самој комуни. Онда су огречени австи, да се киме претене, слоњене вилице и резани обраји да се сину златни зуби. Сјутра још позвани су се др-

лови одијела скинути са ових жртвана поједине вође партизане, који са великим шубарима су итали по Колашину. Данас је ископано 20 жртва. Сви су они унакажени љешви фотографисани.

ИЗ ШТАБЛА ДИЛСКИХ ЧЕТНИЧКИХ ОДРЕДА!

Упоредо са овим била је права утакмица за спровођење разврата и блудна над несрећним дјевојкама и женама које су одмах по доласку партизана у Колашин биле прогнане за партизанско заједничку својину.

Познато је да вође партизани ни не бијару средства да повећају своје т. зв. „комунистичке“ односно „партизанске“ редове. Прве присталице стичу најлакше и најбрже међу нерадницима, бескућницима, беспослицима, скитницама и убицима. Да би дошли до свога циља старају се да убију вјеру у Бога и сваки осјећај чисти и поноса личног, породичног, браственичког и народног. Нарочито настоје да разједу, растроје и упропасте породицу која је основ сваке друштвене, породне и државне заједнице. Да би у томе успјели проповиједaju „слободу љубав“, ово чине због тога да би придобили женску и мушку младеж. Изнијели вам неколико примјера разврата и упропаштавања неротично женске дјече и породичне чистоте, која је до сада била очувана у Црној Гори.

1) Како што сам горе изнио одмах по уласку њиховом у Колашин, жене и дјевојке у више места прогнане су за заједничку партизанску својину.

2) Четири вође партизана са неколико партизанске команде у Колашину четири дјевојке од 14 до 17 год. за ноћу упуно уби њих осаморо у салама испод једног кућа. Међу њима биле су две несрећне стрица.

3) У једном учини иначе партизан, одр убије једну вође партизане, да би га побије и да га спава немоје да остави.

4) Вође партизана у Колашину правили су и невојне „вечеринке“.

Партизанске главешине бијару кућу забављати се забављати. Преко ноћ пију, забављају се и играју. Комесар пица у једној вечеринци и хватају се за жупу.

Историјер док се партизане одлако дају да се до мјеста и партизанском мразу премрају војници и раници. Доносе се мртви „другови“. Мајке, кћери, жене и сестре као прече чакле долазе у поворкама у „долобојени“ Колашин, чују се јук, кукања и нарицање, док на другој страни партизанске главешине пјевају и забављају се.

5) Вође партизани у Колашину имали су по два-три стана. Један је имао двије дјевојке и једну удавицу. Други се забављао са једном једног несрећног оца и то у његовом присуству тако да онај није само ништа рећи или предузети да заштити част своју и своје породице.

6) За вријеме погипије у Брамач крајским ниједна другарица које су биле по штабовима политичких комесара на Мташеву није отишла да потражи своје мртве и рањене другове, него су оно радиле само мајке и сестре.

7) Један су се одржавале забаве у Колашину све су „другарице“ напуштале болничу и рањене да би дошле на забаву.

8) Један другар курир и убица на забави у „Дому Треховности“ у Колашину, истјерао је из једне собе све присутне и закључао се са другарицом у 9 часова у вече.

Све ове забаве и „вечеринке“ држе се само дјевојчице од 13 до 18 година које су се враћале својим кулама после 3 сата по ноћи. Све се радило заштити карактеристичног морала, и даје и пог до даљњих војева борбе да они спасавају себе. Јест они се спасавају себе на забави сваког забављача. Суд њиховог рада трепућито љаква поштовено и испуњено поштом да сам лоповски. Последњи што не бијару за народ тих жртвених јесте све у црно зашитоно

ДНЕВНЕ ВЈЕСТИ

Врбница

Ово година на Цетињу на прогнане на врху прослављене је Врбница. Того дана у 2 сата послје подне пред манастирском црквом окупили су се сви бивши олашки школа са г. наставницима.

Испред манастира, вјани и настанјани са неколико свештеника у одежла, носили крстове и литије и пјевајући црквене пјесме, отишли су се у литију преко Грле до манастира. Овај литије и за велико мноштво грађанства на челу са Њ. Вискокрешевцем Митрополитом г. Јоанкићем и о. старшим свештеником, ту је Њ. В. Пресеосвештеном г. Митрополит у садрјебно 16 свештеника и два јакана извршио велико доушевање. Одатле се литија упутила у Бручане звона и пјевање црквених пјесма у манастир на вечеру.

Истог дана, делегат при општини дјелио је свој дјели које су биле у литији, а који је било око 1000, слажике, поклоп Њ. Е. Гувернер. Њ. Е. Гувернер имао је доброту побринути се и за масловне грамање на Пријори, на чему се г. Митрополит најтоплије захвалио.

Посјета раницима

Њ. В. Пресеосвештено Митрополит г. Јоанкић донесе 1 априла посетити је рањенике вичиоштински, који лежали на дјелиоу у војној болници. Г. Митрополит се заинтересовао за њихово здравље, подијелио им неке дескове и жељезно сјере одржављене. Рањеници су биле гавути своим високом поштом и најтоплије захвалили г. Митрополиту на армијастичком страву.

Помоћ удајенима избјеглицима од стране Црвеног крста на Цетињу

Друштво Црвеног крста на Цетињу успјело је да на основу дозволе, које је добило од Гувернера, у Црној Гори, бр. 336 од 26 XII 1941 године, покупи почетком јануара мјесца он г. међу грађанством града Цетиња 10.106 (десет хиљада и сто пет) људи. Овај је позив одржављен 7 састога мјесца у канцеларији Црвеног крста неписмомалих избјеглицима, у присуству Одбора избјеглица. Преј грађани, који су приложили позив је 32, а број пријавила 169. Жељимо што не можемо, услед скраћеног времена да обавимо ижега једних и других. Престар пријавила новца достала је, према акту о дозволи саопштава. Друштво Црвеног крста на Цетињу Команда Карабинери, бр 68 од 4 јануара 1942 год.

Рад купатила

Купатило Хигијенског завода бие отворено за грађанство Цетиња у следених данама 4, 5, 11, 12, 18 и 19 овог мјесца.

НАШИ ПЕКАРИ редовно приме сваки друг брашна за одређени број лица. Према томе дужност дају и поједи на штаба да ста лица. Међутим, свакога дана мuku мучионо, јер често остаје без хљеба знатан број лица. Већ прије 11 сати хљеба нема нико је могао доћи, а остало остаје извађено бар до позде. Редовно ваку хљеба нијест раније доша. Истаче нама некаре које се даје хљеб који је за нас одређен.

Градско Начелавство дужно би било да се интересује за овакве стварице.

НАТЈЕЧАЈ

„Глас Црногорца“ расписује ускоро два следећа наградна натјечаја:

- а) натјечај међу дјуванијама за најбољу организацију и уређење радње и пољоно.
- б) натјечај међу „госпиталним“ радницама (механи, крме, бајони) за организацију и уређење цехиш. (Искључени хотелери).

Нарочита комисија одређиће односне награде.

Уједерени сме да се давајући старати да ова писмићавина буде имама најбољи утјер.

злогичности објавити које се дигре непу на стоине и стоине. Народ остоко бие најде неча потребног за живот је се му ти нерадници и намењени, слаженици и бескућници. Моше Пинаде, општински сме до голе које, те је једина жртва за народ остала која од свихог дјелача, паса од љешово граде и прати општини са појединим дјелача и пошта друх.

Једног ричиу народ тих крајева не види ништа друго него у њимом смислу оидати до се само живи љешени и живи друге. Додеко брано, до чега доводи борба Моша Пинаде за наш народ.

Посљедње вијести са разних бојишта

Шоф италијанског генералштаба у Будимпешти

Посјета генерала Кавалера је предмет топлих коментара мађарске штампе. Овај директни додир између војних шефова учвршћује везе које постоје између двију војска. Осим тога ће се пружити прилика да се дискутују ранији проблеми, да се постигне уја и боља сарадња на војном пољу. Генерал Кавалера је положио зворовијенијачки гроб мађарских хероја, те је затим пошао да посјети италијанско гробље. На крају је посетио једну велику фабрику муниције. Роберт Хорт је примио генерала Кавалера, те му је након дугог срданог разговора предао високо одличнање.

Немачка пропаганда

Московским медијским тачкама јавља да су у немачким круговима очекиване луте због неевропратних измишљотина које Лондон ставља на пријем или се о. ершијама на источне филмове. У Москви се мисли да је сва брза тензија британске пропаганде у вези са немачком офанзивом повезана са потребом да се стигне негде неке јавности са неистинитих јавних изјављања. Англаси добију на срце.

Лондон је ковано пријавио да оверке своје стране је проследила ч мјесеца ширила пропаганду о т. божњем слогу немачке војске и о њеном саворном поразу. Лондон је јавио да је немачка војска напредовала, јавио да постоје неке најмање изјаве да би се мислило на пораз немачке војске, а би се морало у Њемачкој није стигли никакав извјештај. Фелдмаршал Хајнрих Келер, јавио да је прачао савјетима да се комитетора Радак-Домана коментује како су неистинити разговори и неслабост неке о. ершијама ситуације аналогно својој која је била 1918. године.

Крипних индијских конгреса

Савјезне власти даје одобрење конвике у појему је Ганди стајно до знања да је немачки минист. р Крипс већма непријатна особа да разирава о индијским проблемима. И лист „Паниндијског конгреса“ истиче своју сумњу за резултате Крипсове мисије.

Господин Черчил у својим изјављања које је дао господњину Крипсу, позива се на предлог британске владе из 1940. године, којег са и индијски листови најстроже дигнују, и јављајући да није могуће ни у ком случају на њему темељити расправљивања о индијском проблему.

Односи између Индијанаца и муслимана побољшани су, јачину су увидели да сарадњом и слатом могу јаче упливати на енглеску владу и дои. нити се неваљаности. Гиндоби Вахјетје састоје се од следећих пет тачака: 1. Нарачајат мора да прогласи независност Индије. 2. Индија се мора признати пуна равноправност у друштву слободних народа. 3. Образложење се Народна самоуправа слободне индијске државе која ће исту организацију. 4. Успостављење се пропорциона централна влада.

5. Сајбанди Индијска влада мора имати власт да призна и вадитије своју независност. Савјетници неће одобравају слободне Индије мисије пре чега би британског предлога, изјавио је да неће извршити своје жондање до пресије саставна одређеног за 2. априла. Индијска штампа не показује никакво расположење ради постављених предлога. Дачице, ранији листови истичу да предлози садржавају неколико опасних тачака, које се морају измијенили да постану приваљиве. Крипсови планови, се морају једнакоставно одбити јер они не пружају никакво радикално ријешење индијског проблема, који би и послје њиховог остварења остао једнако отворен.

Споразум између Ватикана и Јапана

Званично се јавља да је између Свете Столице и Јапана постигнут споразум за успостављање редовних дипломатских односа. За представника Јапана у Ватикану биће именован бивши амбасадор у Вишњу. Претставник Јапана код Свете Столице је један од најбољих познавалаца европске политике. У вези с тиме је Министарство иностраних дјела објавило: У жељи да се што тјесније одржавају пријатељске везе које постоје између Јапана и Ватикана, одлучено је да се службено делегира министар Харата за посланика у Ватикану. Обзиром да велики број католичких вјерника живи у Јапанском царству, успостављање пријатељских односа и директних додировања сасвим нарочити значај.

Претставник Свете Столице у Токију, коментаришући ово именованье, истакао је да је ова одлука ванредно добра, обзиром на садашњу ситуацију, те је поред осталог истакао строгу неутралност Свете Столице и њен посебни положај у садашњем сукобу. Делегат је додао, да је Ватикан искључиво морална власт. Садашњом пријатељством Јапана скоро све светске силе се налазе заступљене код Свете Столице. Министар Харата је рекао у Риму пријемом мјесеца прошлог да је опунисвојени министар ће сјесно прати Ватикану противња мисао Врховног Свештенику. Харата има 40 година, он је образовао у Ватикану, а јубоки католички и само европских проблема, већ и проблема католичке цркве.

Обнови Советских авиона

Немачки ваздухопловци је од 22 до 28 марта бомбар. 259 совет. ави. и 66 британских авиона.

Берлинска штампа пише о дубокој негодности која је у Немачкој јавности изазвала пораз и британско ваздушно напади на Либек, који је проузроковао многобројне жртве међу цивилима и становништвом, као и разорне илузије оштећења неколико ваздухопловних база и њихових околности. Немачки авионала да ће барбарски напади на Либек бити свештени.

Годишња италијанског ваздухопловства

Италијанско ваздухопловство, у којему потрфе да је једно од прих. мислију Дуеа 1923. године била пасивна јена реконструкција италијанског ваздушног оружја, те се могуће стањом техником и индустријског развоја о. ершијама савремена савремена. Потрфе напала на сјајне позитивне издјансије и надухот истоу у доба мира, и на издјансије своје ратне вјетине у којима је обринуо 2221 непријатељски пријет.

Немачки покушали да се искрцају у Француску

У 1. децембру 21 и 28 марта покушали су велике британске морнарице да се искрцају у заливу Ст. Матјеу. Поморски артиљеријски батальони одбрани напале су на ове јединице, а сваки којима је успјело да се искрцају ошљемени су и уништени бројни терористици немачких трупа. В. јан. бродлар билама био је у немачке руке. Многобројни непријатељски поморске јединице су потопљене, а преостале су напуштаје у Бриту.

Резултат се успоје у листу мобилисаних

Савјезне власти објавиле да је резултат да је мобилисано 45 милиона људи. Овај списак грађана у старости од 45 до 64 године, мобилисаних за ратну службу, и поред тога што је он арђиви командант наоружања свима. Додао је ишта да не има какве ће дужности бити поверене грађанима који су мобилисани за ту сврху. Ова вјест је изазвала ироничке коментаре у листовима.

Либија — Средоземно Море — Источни фронт

21 март — У ваздушно-поморским борбама о којима је било јављено у јучерашњем бјатену потопљене су: 1 крстарица, 1 јединица неодређеног типа, 1 брод од 10.000 тона; оштећене су још три крстарице, 1 контраторпиљер и 3 брода. У сукобу до којег је дошло у Сиртском заливу погодиле су италијанске поморске снаге за сигурно 1 крстарицу, и 2 контраторпиљера. Још једну непријатељску јединицу потопљавала је једна италијанска поморница из заслуге. Одреди немачког ваздухопловства такође су учествовали и у више наврата напали коњвој потопивши један брод и оштетили друга два. У ваздушним двојборијама над средњим Медитераном оборили су немачки ловци два Ситфајера. Три италијанска авиона нијесу се вратила. У истомном дијелу Средоземног мора италијански авиони напали су у сусрету енглеску поморску формацију, те погодили торњедима једну крстарицу средње тонаже и један велики контраторпиљер. У зрачним борбама оборено је у пламену 5 Куртиса. Један шести авион био је погођен од стране немачке противавиононе артиљерије и оборен.

На Керчком Полуострву су сломањени слаби непријатељски напади. У Доњој зони су обдијени јачи напади. У поморској зони јужно од Севастопоља се немачки борбени авиони потопљавали брод од 3.600 тона, а у јужној зони јужно су потопили један контраторпиљер, док су двије друге постојале.

У Доњој зони су јачке подморнице дугоручно бомбардовале 13 трговачких бродова и 6.000 тона укупно, међу којима су и 7 великих бродова-цистерна и петролеја.

25 март — У Либији није дошло ни до какве важне оперативне активности. Немачке се бомбардовале Бенгази, без иштете на Атину где је разорено неколико цивилних зграда. Гетингемски бомбардер је у истомном Медитерану погодио је торњедом једну непријатељску крстарицу средње тонаже.

На Керчком Полуострву сломили су оновљени напади великих непријатељских снага. На Доњој зони се јавио реакција немачких ирумунских трупа сломила непрестане жестоке непријатељске нападе.

У луци Мурајски немачки апарати погодили су један трговачки брод и бомбардовали луку постројена. Немачки ловци су оборили на крајњем сјеверу 7 апарата типа Хурриксел и један советски авион. Једна ловачка патрола Италијанског Експедиционог Корпуса у Русији нарочито се је истекла у пратњи немачких авиона. Двадесетак оклопних тенкова је у жестоком ратном борбама које се одвијале ванше недеље, обдила преко 140 непријатељских напада, који су деловито били изведени са мобилним снагама и уз помоћ борних кола, заваљали им тенке губитке и разорили укупно 65 борних кола. Том приликом изгубио је непријатељ 8 авиона. Противавионона одбрана и артиљерија Морнарице оборише су два британска бомбардера.

26 март — Сахорски савједи, који су се пробрили у рускиску зону на либијском југу, утврдили су да тамо нема ник-ких непријатељских елемената. Немачке ваздухопловне јединице су погодиле један трговачки брод у луци Ла Валета и бомбардовали постројена на аеродрому Халфару, Микаби и Гутизи оборили у борби 2 Ситфајера, а разорили на земљи два друга апарата. Енглески авиони су лутени ноћас на Меланон и Торинио, али нијесу башли при томе бомбе. Батерије су ступиле у акцију. На Керчком полуострву су сломањени слаби непријатељски напади. На Доњој зони су советске трупе напале немачке позиције уз помоћ борних кола, али су њихови напади сломиени током жестоких борби. На разним другим секторима фронта на вези, који још увијек траје, обдијени су непријатељски напади.

27 марта су немачки борбени апарати потопили један миноносац средње тонаже. Немачко ваздухопловство бомбардовало је луку Довер са већим ефектом. Један немачки борбени авион оборио је један енглески ловачки апарат. Непријатељ је баио разорне и запаљиве бомбе на неколико мјеста у Западној Њемачкој. Неколико мртвих међу цивилима становништвом.

28 марта — Стаљне пешчане олује ограничиле су у Кременјани активност издјанских одреда и авионаја. На острву Малта су немачке ваздухопловне формације интензивно бомбардовале луку постројена и поморске објекте. У складитишима горња у Ла Валета бунуко је нарочито велики пожар.

Немачке подморнице су источно од Солума у више наврата напале један британски кораб, који је повлио под јаком пратњом, те су потопиле један контраторпиљер, један трговачки брод и један брод цистерну од 4.000 тона. Једна подморница није се вратила у своју базу.

Италијанске подморнице које оперишу дуба Абјатинских Држава потопиле су три брода у укупном износу од 22.600 тона.

На Керчком Полуострву су немачке ирумунске трупе сломили непријатељске нападе, разорили 12 борних кола. Северноисточно од Тагарога отјеране су велике советске снаге са њихових пољазних положаја. На разним тачкама централног и сјеверног сектора источног фронта претрпјели су непријатељске такође те губитке током којих безбројних напада. Ваздухопловство је на Керчком Полуострву развијено 19 советских жељезничких ковова, 253 пешадијске дивизија Рајнске Востјалије је у жестоком борбама реакције, које се протјале више седмица, обдила 120 непријатељских напада.

Источно од Исландије напала је једна подморница неки трговачки брод од 1.500 тона, којег су пратили један стражарски брод и двије јединице за борбу против подморница, те је потопила све четири. Током напада које је енглеско ваздухопловство извело са слабиим снагама против Западне Њемачке, претрпјели је непријатељ ноћас велике губитке. Ноћни ловци у противавионона артиљерија оборили су 16 нападачких бомбардера; још и апарата су оборена два на западно: обдијер Француску.

29 марта — Одсели немачког ваздухопловства су бомбардовали луку постројена у Тобруку, где су погодили такође и један трговачки брод те су у ваздушним двојборијама оборили три непријатељска апарата и два Хурикса. Током једног ваздушног на пада на Бенгази, погодила је против авионона одбрана један бомбардер који је пао у пламену. Један друг апарат је наћен сломен, погођен наљбо и исте ваздушне одбране Бенгази; пријатком претходног напда. Ноћни формације немачког ваздухопловства: нападе су три брода, један од којих је погођен, док је један други о. 8.000 тона запаљен.

У борбама над острвом изгубили су енглески ловци 2 Хуррикса. Против немачки авиони су бомбардовали Патра (Грчка), не изваљивши ни жртве ни штете. Противавионона артиљерија је оштетила један авион, који је био присиљен да се спусти. 4 члана посаде су заробљена.